

DIRVA

Nr. 89

Rugpjūtis-August 3, 1960

Cleveland, Ohio

Suslovas buvo atvykęs į Vilnių dalyvauti grobio šventėje

Vietoj Dekanozovo, kuris prieš 20 metų vadovavo Lietuvos pagrobimui, į sukakusių iškilmes Vilniun iš Maskvos buvo atvykęs vienas iš Kremliaus "prinčių" — Suslovas. (Dekanozovas buvo sušaudytas 1953 metais, kai Kremliuje vyko grumtynės dėl įpėdinystės po Stalino). Jis pasakė pagrindinę iškilmių kalbą respublikinio sovieto posėdyje ir išaiškino, kokia Lietuva esanti laiminga, būdama valdoma Maskvos Kremliuje susimetusių rusų komunistų. Tarp ko kita, Suslovas pareiškė pasipiktinimą, kad "Jungtinės Amerikos Valstijose organizuojama vadinamoji 'pavergtų šalių savaitė'. 'Pavergtųjų' tarpe yra minimos Lietuva, Latvija ir Estija".

Po Suslovo, tą patį, tik labiau išplėstai, kartojė Sniečkus, pridėdamas, kad "Už visus šiuos laimėjimus lietuvių tauta giliai dėkinga brangiajai Tarybų Sąjungos Komunistų partijai, jos lenininiam Centro Komitetui ir asmeniškai draugui Chruščiovui".

Čia pat Sniečkus paskelbė, esą Tarybų šalis jau aplenkė Jungtines Amerikos Valstijas pagal kviečių, pieno, cukrinių runkelių, vilnos gamybą, o pagal sviesto gamybą aplenkė Jungtines Valstijas ir skaičiuojant vidutiniškai vienam gyventojui".

Sniečkaus kalba buvo kone dukart ilgesnė už Suslovo ypač todėl, kad didelę jos dalį Sniečkus skyrė įtikinėjimams, esą, "Lietuvių tauta niekam neleis pažeisti draugystės su rusų tauta". "Lietuvių tauta puikiai supranta, kokią svarbią reikš-

mę jai turi neišardoma draugystė su didžiąja rusų tauta"... "Mes turime ir toliau visokeriopai stiprinti lietuvių tautos draugystę su didžiąja rusų tauta"... ir t.t.

Sniečkus (taip pat ir Suslovas) nepamiršo ir vienos iš skaudžiųjų temų — lietuvių "buržuazinių nacionalistų". Šia proga jis surado jiems net ir tokį kaltinimą: "Lietuviškieji buržuaziniai nacionalistai, tarnaudami imperialistams agresoriams, nenori minėti žaligrio mūšio sukakties, jie stengiasi sumenkinti žaligrio mūšio reikšmę"... (LNA jau pranešė, kaip žaligrio mūšio sukaktis paminėta ir "iškelta" Vilniuje. Ten žaligrio mūšis išėjo lyg tai būtų įžanga į rusų kompartijos ir Chruščiovo politinę liniją...).

Priešingai prieš 20 metų vaidintam spektakliui, šiame sukakties minėjime ne tik nebuvo ano spektaklio vadovų — Dekanozovo ir Pozdniakovo (šis jau anksčiau ir už Dekanozovą dingio iš horizonto) — bet nebuvo ir svarbiausio tų dienų šūkio: tautų tėvo ir mokytojo Stalino ir jo saulės garbinimo. Nei Stalino vardas, nei Stalino konstitucija, kuriais prieš dvidešimt metų prasiėjo ir baigėsi visos prkalbos, dabar nebuvo paminėti nei vieną kartą. Dabar tik Chruščiovo vardas buvo minimas beveik kiekvienoje prakalboje, tik dažniausia vidury kalbos, o ne užbaigiamuosiuose šūkiuose, kaip tai būdavo daroma Stalinui pašlovinti.

Suslovas teikėsi apsilankyti ir dainų šventės koncerte, kuri savo mastu buvo didelis įvykis Vilniaus miestui ir visai Lietuvai (per 30,000 dainininkų ir apie 5,000 šokėjų). Nors programa buvo perkrauta politinėmis dainomis (dalis savų, dalis rusų kompozitorių) ir nors Preikšas, valdžios skirtas dainų šventės komiteto pirmininkas, savo ilgoje prakalboje ir stengėsi paskirti tą šventę Suslovo atstovaujantiems interesams, dainininkų masė buvo aki-vaizdas liudijimas, kad nauja lietuvių tautos karta lietuviškai gyva. Jungtiniam chorui dirigavo K. Kavėkas (sovietinius himnus dirigavo Dvarionas), orkestrui — V. Žilius.

BUS NAUJŲ GATVIŲ VARDŲ

Kompartijos komitetas Vilniuje nutarė paraginti vietinius kai kurių miestų organus pavadinti įmones bei gatves Lietuvos nepriklausomybės laikais pagrindinėje veikusių rusų kompartijos agentų vardais. Konkrečiai nurodė, kuriame mieste koks vardas turi būti taip pagerbtas. Skuodo rajone iškunigio Liudo Adomausko vardu turės būti pavadintas vienas kolchozas (dabar "Švyturys", Trumplaukės apylinkė). Šiauliuose viena gatvė turės būti pavadinta Alterio Kleinerio vardu. Ukmergėje viena įmonė, o Kaune viena gatvė — Iciko Meskupo vardu (to paties Meskupo, kurs prieš 20 metų Kaune, Valstybės teatre, pasibaigus "įsijungimo" spektakliui, pirmas sušuko "Da zdravstvujet russkaja semja narodov", t. y., "Tegyvuoją rusiška tautų šeima"). LNA

AMERIKA RUOŠIA PAGALBĄ KONGUI

Laikinuosiuose Baltuosiuose Rūmuose Newporte, R. I., prez. Eisenhoweris dvi valandas tarėsi Tautine Saugumo Taryba. Nors, kaip oficialiai skelbiama, posėdis nelaikomas nepaprastu, bet jame dalyvavo daugiau, negu paprastai asmenų, įskaitant JAV gynybos ir žvalgybos viršūnes bei JAV ambasadorių Konge Clare M. Timberlake, ir jame daugiausiai svarstyti Kongo įvykiai.

Washington paskubomis ruošia techninės ir ekonominės pagalbos Kongui programą, kurios metmenys buvo patiekti minėtam posėdyje. Pagalba busianti tiekiamą per Jungtines Tautas, tačiau, kol dar neturima JT gen. sekr. Hammarskjöld pranešimo apie tai, kas pirmoje eilėje reikalinga, planai bazuojami Washington vykusių pasitarimų su premjeru Lumumba duomenimis.

JT gen. sekr. Hammarskjöld Konge tariasi su vyriausybe apie karinę ir ekonominę pagalbą naujai Afrikos valstybei. Tačiau pastaroji pirmoje eilėje triukšmingai reikalauja, kad Jungtinių Tautų Komandos daliniai būtų pasiųsti ir į Katangą, nepaisant belgų priešinimosi. Kongo vyriausybė taip pat skundžiasi, kad JT Komanda nuginkluojanti kongiečius, tačiau neatimanti ginklų iš belgų. Krašte vėl įvesti gyventojų judėjimo varžymai, seką naujų peramunų ženklius. Premjeras Lumumba, prieš išvykdamas į Kongą, JT Saugumo Tarybos nariams įteikė griežtą

Jau antrą savaitę Trakų stovykloje prie Pymatuning ežero stovyklauja Clevelando skautės ir skautai, kurie šį šeštadienį, rugpjūčio 6 d. vakare užkurs baigiamąjį laužą. Į laužą kviečiami atsilankyti visi lietuviai. Nuotraukoje Neringos tunto vadovybė, kurios rūpesčiu Trakuose stovyklauja 38 skautės. Iš kairės: tuntininkės pavaduotoja M. Švarcienė, tuntininkė N. Mockuvienė ir adjutantė M. Leknickaitė. Daugiau nuotraukų iš Trakų stovyklos gyvenimo kituose puslapiuose.

Dirvos nuotrauka

NAUJA KOMUNISTINĖS PROPAGANDOS OFENZYVA

Sovietija pareikalavo visuotinės viršūnių konferencijos Jungtinėse Tautose. — Kinija nori "taikos paktą" su JAV ir beatominės zonos Pacifike.

Sovietija pasiūlė, kad prez. Eisenhoweris, premjeras Chruščiovas ir kitų vyriausybės šefai atvyktų į sekančią Jungtinių Tautų plenumo sesiją išdiskutuoti nusiginklavimo klausimą. Pasiūlyme sakoma, kad "plačioje ir išsamiuose" diskusijose turėtų dalyvauti visų 82 Jungt. Tautų narių vyriausybės šefai, tačiau "valstybės, turinčios didžiausią karinę jėgą", turėtų būti "specialiai" pakviestos į viršūnių diskusijas. Pastaruoju pareiškimu greičiausiai norima į diskusijas įvesti komunistinę Kiniją, kuri nėra Jungtinių Tautų narys.

Sovietų kalbėtojas pareiškė, kad Chruščiovas noris dalyvauti diskusijose su prez. Eisenhoweriu, nepaisant ankstesnių jo pareiškimų, kad jis nebekalbės su Jungtinėmis Valstybėmis tol, kol prez. Eisenhoweris bus prezidento pareigose.

Nusiginklavimas ir Berlynas buvo pagrindiniai klausimai viršūnių konferencijoje, kurią Chruščiovas išardė gegužės mėnesį Paryžiuje. Dabar siūlomu projektu sovietai griauja JAV pasiūlymą, pagal kurį Jungt. Tautų Nusiginklavimo Komisija turėjo susirinkti posėdžio rugpjūčio 15. Jungtinių Tautų plenumo sesija prasidės rugsėjo 20.

Morozovas, sovietų delegacijos Jungt. Tautose laikinasis pirmininkas, pareiškė Nusiginklavimo Komisijos pirmininkui Luis Padilla Nervo, kad minimos komisijos posėdžiai JT plenumo sesijos išvakarėse tik "pasunkintų situaciją". Iš kitų šaltinių patiriama, kad devyni sovietinio bloko nariai tuos posėdžius boikotuotų, jeigu jie prasidėtų rugpjūčio 15.

Eilė delegacijų po šio sovietinio manevro painformavo Nusiginklavimo Komisijos pirmininką Nervo, kad naujos būklės akivaizdoje jie negalėsį pareikšti savo nuomonės dėl rugpjūčio 15 numatytų Nusiginklavimo Komisijos posėdžių, pirma nepasitarę su savo vyriausybėmis.

Tikima, kad kai kurie Azijos ir Afrikos neutralieji gali apsispręsti juose nedalyvauti, jeigu nedalyvaus sovietinis blokas.

Sovietinis blokas, kaip atsimename, nutraukė 10 valstybių nusiginklavimo derybas Ženevoje. Dabar Sovietija pareiškė, kad tikrasis forumas tiems klausimams diskutuoti esanti JT plenumo sesija, o ne Nusiginklavimo Komisija. Ryšium su tuo sovietų manevru pastebėtina, kad 14 Afri-

kos tautų tampa nepriklausomomis valstybėmis šiais metais. Kai kurios jų, įskaitant Kongą, bus jau Jungtinių Tautų nariais, kai plenumo sesijon bus įneštas ar net pradėtas svarstyti sovietų pasiūlymas nusiginklavimo klausimais.

*

Komunistinės Kinijos premjeras Ču Enlai pareiškė, kad Kinija norėtų sudaryti "taikos paktą" su Jungtinėmis Amerikos Valstybėmis. Ton sutartin, esą, turėtų būti įtrauktas beatominės zonos įsteigimas Azijoje ir Vakarų Pacifike.

Premjero Ču Enlai pareiškimas buvo padarytas šveicarų ambasados šventėje Pekine, kur Ču Enlai nurodė, kad santykiai tarp Šveicarijos ir komunistinės Kinijos esą "geru pavyzdžiu visam pasauliui".

"Šiandien yra pasaulyje karinių blokų, kaip SEATO, kurie yra nukreipti prieš Kiniją, bandydami apsupti mūsų kraštą ir sudarydami grėsmę jai. Bet mes esame už taikią koegzistenciją," — aiškino Ču Enlai.

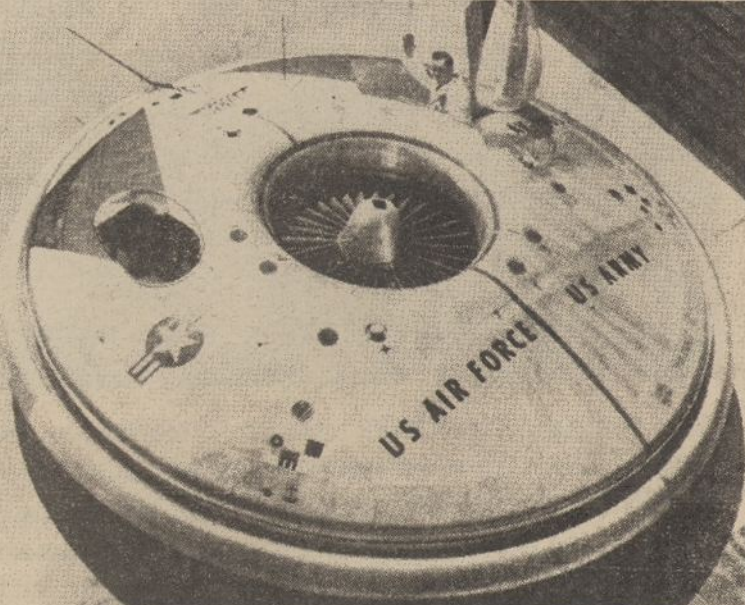
Nors kai kurie stebėtojai iš to pareiškimo daro išvadą, kad komunistinė Kinija esanti linkusi sušvelninti savo liniją JAV atžvilgiu, tačiau greičiausiai, kaip valstybės departamento kalbėtojas pastebėjo, tai yra "naujas tuščios propagandos gestas". Jis pastebėjo, kad komunistinė Kinija, jei ji iš tikrųjų yra linkusi ieškoti santykių gerinimo su JAV, galėjo tai atlikti per esantį ryšio kanalą Varšuvoje (tarp JAV ir komunistinės Kinijos ambasadorių).

Nebraskos sostinėje Lincolne buvo suruoštas iškilmingas Pavergtųjų Tautų minėjimas, kuriame jautrias kalbas pasakė gubernatorius Ralph G. Brooks, sen. Carl T. Curtis ir Lincoln miesto burmistras Bartlet E. Boyles. Lietuvius atstovavo Omahos bendruomenės valdybos suorganizuota delegacija. Nuotraukoje: lietuvių vėliava, nešama Z. Vingelytės, A. Pocevičiaus ir A. Burzdžiūtės, artėja prie Linkolno paminklo. Užpakaly matyti Nebraskos gubernatoriaus rezidencija.

A. Praičio nuotrauka

SKRAIDANTI LĖKSTĖ JAU REALYBĖ...

JAV gynybos departamentas viešumai paskelbė pirmąją nuotrauką lėkštės pavidalo skraidančio disko, kurį bando JAV karo aviacija ir armija. Jis vadinamas Avrocar ir buvo vystomas Avro Aircraft bendrovės Kanadoje. JAV karo aviacija šiuo naujo tipo lėktuvu, galinčiu statmenai pakilti ir nusileisti, susidomėjo ir pasirašė sutartį 1955 metais, o trejais metais vėliau prie jos prisijungė ir JAV armija. Smulkesnių duomenų apie jo greitį ir kt. neskelbiama. Ši nuotrauka esanti daryta prieš "kelioliką mėnesių".

Iš pasaulinės politikos užkulisių

Nesibaigianti saivalė

Graikijos kalnai aidai kruvino pilietinio karo patrankų dundesiu. Komunistinis pagrindis iš II Pasaulinio karo laikų, remiamas Albanijos, Jugoslavijos ir Bulgarijos, bando pasigrobt krašto valdžią.

Irane atsisakinėja sovietai pasitraukti iš jiems II Pasaulinio karo metu pavestų administruoti šiaurinių provincijų. Iraną 1941 metais užėmė britų ir sovietų kariuomenės, kad užtikrintus laisvą kelią Rusijon.

Iš Bulgarijos ir Rumunijos ateina žinios apie komunistinių režimų stiprinimą.

Baltuosiuose Rūmose Washingtone 1946 metų pradžioje viešpatuoja audros atmosfera. Prezidentas Trumanas blogai nusiteikęs, FBI jam patiekė naujus duomenis apie sovietų špionažinę veiklą Jungtinėse Valstybėse. Ir užsienių reikalų ministerių Byrnes jis nėra patenkintas. Jo nuomone, Byrnes praėjo užsienių reikalų ministerių konferencijoje buvęs "perminkštas". Byrnes apatiškai truktelia pečiais.

--Aš tikiu, Jim,--temperamentingai dėsto Trumanas,--kad mums jau laikas baigti kompromisus. Rusai mums tik naujus galvosūkius organizuoja. Jeigu jiems neparodysime geležinio kumščio ir neprabilisime grubiais žodžiais, reikės pergventi naują karą. Yra tik viena kalba, kurią rusai supranta, būtent: Kiek divizijų turite?

--Aš manau, kad Maskvoje mes vis dėlto pasiekėm šiek tiek tokių pažangos,--pastebi Byrnes.

--Pažangos? --tyčiojasi Trumanas, --Tie susitarimai geriausiu atveju yra tik bandymas apdumti mūsų akis. Man jau gana!--ir Trumanas trenkia kumščiu į stalą, kad net pieštukai pašoka.--Man jau užtenka tą viską į vatą vynioti.

Alyvinės spalvos kariniai amerikiečių sunkvežimiai sustojo ties viena kėpykla amerikiniame Berlyno sektoriuje. Iš jų iššoko pora vokiečių darbininkų. Svyruojančiais žingsniais jie dingsta už plačių vartų, ant sulinkusių pečių tempdami dvi-

centnerinius miltų maišus.

Žinia, kad "Amis" atgabeno miltų, žaibu greitumu apskrieja apylinkę. Ties kėpykla nusitiesia ilga eilė: suvargusios moterys su tuščiais krepšiais, skurdžiai apsirengę perdažytų karinių uniformų likučiais vyrai ir vaikai. Skurdas atsispindi iš akių tų žmonių, kurie "gyvena" sugriautų namų rūsiuose, pusiau subombarduotose butuose ir bunkeriuose.

Okupacinės įstaigos yra oficialiai nustačiusios 1500 kalorijų davinį "normaliam vartotojui", tačiau 1946 metų pavasarį jis nustumio iki 1200 kalorijų dienai, nors visur skaičiuojama, kad žmogui per dieną reikia mažiausiai 2000 kalorijų.

Tiesia, berlyniečiai dar gali išvažiuoti į sovietinę zoną ir kaimuose, pas ūkininkus, savo drabužius, ar kitus vertesnius daiktus išsimainyti į keletą bulvių, kiaušinių ar sviesto gabaliuką, tačiau tos kelionės ant traukinio pakopų kasdien virsta vis rizikingesnėmis avantiūromis. Jau dažnai berlyniečiai grįžta namo tuščiomis rankomis. Rusų kareiviai juos apiplėšė, vokiečių policija konfiskavo "juodosios rinkos prekes". Ir dabar jie vėl stovi ties kėpykla, laukdami karšto duonos kepaluko, kurį nešis namo, kaip didžiausią skanėstą.

Staiga laukiančiųjų minia apima baisus išgastis.

--Rusai...--šnibžia jie vienas kitam,--rusai...

Vėl ties kėpykla atsiranda alyvinės spalvos kariniai sunkvežimiai, tačiau nuo jų atsispindi raudonos sovietinės žvaigždės, ir iš jų iššoka ne vokiečiai darbininkai, bet raudonarmiečiai. Garsiai šūkaudami, jie įsiveržia į kėpyklą. "Davai, davai," girdisi į sovietinius sunkvežimius, Rusai su automatais rankose prižiūri juos.

--Kiaulės!--sušunka kažkas iš eilės galo.

--Kur tas fašistinis banditas? Mes visus likviduosime.

Sunkvežimio motoras sužlia, sovietų kareivis iššoka vidun. Už kelių sekundžių vaiduoklis din-

gęs. Įpiršę žmonės keiksmiais lydi pabėgusius plėšikus.

Generolas Clay, amerikinės zonos karinis gubernatorius, pranešimą apie miltų pagrobimą iš amerikiečių sektoriaus Berlyne piktai numeta į bylą, kuri jau pilna pranešimų apie panašius įvykius.

Berlyno -- Tempelhofo ligoninės budintis gydytojas susirūpinęs stebi mažąjį pacientą, paguldytą ant operacinio stalo.

--Jo amžius?

--Devyni mėnesiai, pone daktare.

--Baisu! Kada gi pagaliau liausis ta barbariška saivalė?

--Motina pasakojo, kad rusų kareiviai šaudė į tuščią degtinės bonką, pastatytą gretimame griuvėsiuose... Staiga kulipka pramušė sieną ir kiudė kūdikį.--aiškina vyresnioji sesuo.

Po pusvalandžio iš kambario išnešamas kūdikis aprišta galva. Jis jau miręs.

--Bet jūs turite areštuoti mano kūdikio žudikus,--sako motina policijos valdininkui, kuris surašo įvykio protokolą.--Turi būti teisingumas šiame pasaulyje...--jos žodžiai uždūsta beviltiškaime kukčiojime.

Amerikinio sektoriaus policijos valdininkas liūdnei purto galvą:

--Mes neturime teisės įsikišti. Nusikaltėliai buvo sovietų okupacinių jėgų nariai...

(Bus daugiau)

KAS DIRVOS NESKAITO -- DAUG NUSTOJA!

Šimtai naujų skaitytojų, pradėję skaityti Dirvą ir ją džiaugiasi. Pasiteiraukit, ar Dirvą skaito jūsų pažįstami ir kaimynai. Jei neatsiųskit jų adresus. Jie Dirvą gaus dvi savaites nemokamai.

Meluose susipainioję propagandistai

Komunistai Lietuvoje giriasi daug pagaminę, o žmonės negauna prekių.

1960 m. liepos mėnesio 19 dieną vilniškė TIESA įdėjo straipsnį, pavadintą "Lietuva -- pramonės kraštas". Jame tarp kita ko pasisako ir Liaudies ūkio Tarybos pirmininkas Ksaveras Kairys. Ten pirmą kartą oficialiai nurodoma, kiek plačios apyvartos prekių kiekvienam gyventojui pernai pagamino Lietuvos pramonė. Duodami 1940 m. skaičiai, drg. Kairys juos lygina su 1959 m. skaičiais, tarsi duodamas atsakymą į nepastatytą klausimą: kada žmonėms teko daugiau prekių anksčiau ar dabar?

Klausimas visai vietoje. Jis senai iškeltas užsienio lietuvių spaudoje. Neginčijamas faktas, kad šiuo metu Lietuvos pramonės prekių gamina daugiau kaip prieš karą. Bet kaip išaiškinti darbo žmonėms, kad jų prekių vis dar trūksta, kad jų kokybė prasta, kad kainos tokios aukštos?

Netiesioginį atsakymą davė pati TIESA, skaitytojų laiškų pagalba atskleisdama, kad pramonės įmonės gamina perdidelį nuostimtį blogų prekių, broko. Štai, kai kurios avalynės gamyklos broko prigamina net 37% visos gamybos, nekaltant apie netikusius asortimentus. Svarstant klausimą dėl prekių trūkumo, čia netiesioginiai duoda supratimą: jeigu trūksta prekių, kalti patys lietuviai--trečdalis smarki padidintos gamybos niekam netinka: tai brokas, kuri tenka nurašyti.

Tačiau tai neatsakymas. Gerai žinoma, kad visa Sovietų Sąjungos pramonės broko pagamina apie 30 procentų. Kodėl valdžia, įmonių savininkė, nekaip nesugeba sumažinti tą broko nuostimtį? O visiškai skandalas, kad ji nė nemano tos brokinės gamybos nurašyti į nuostolius. Netikusios prekės pardavinėjamos,--ir perkamos nes trūksta prekių. Jeigu jos neperkamos vienur, nuvežamos ten, kur prekių trūkumas yra toks didelis, jog žmonės perka viską.

Valdžios didžiausias pajamos eina iš netiesioginių mokesčių, kuriais apdedamos prekės; valdžia nė nemano ne tik nuo to pelno atsisakyti, bet ir nuo brokinės produkcijos. Jeigu taip elgtųsi privatus kapitalistas, jis tuoj pat subankrutuotų, nes niekas tokių prekių nepirktų. Pirkty pas kita, nes kapitalistiniame ūkyje, kaip teisingai pastebėjo Karolis Marksas, viešpatuoja ne prekių trūkumas, bet perteklius.

Ksavero Kairio skaičiai apie prieškarinę produkciją, žinoma, yra melagingi. Tai ne jo asmeninis, bet kolektyvinis melas, įsi viešpatavęs visame viešame gyvenime. Visi produkcijos skaičiai iš 1940 m. pirmiausia neapima Klaipėdos krašto; antra, jie remiasi ne visu 1940 metų, o tik pusmečio, tiksliau sakant, penkių mėnesių produkcija. Lyginti pusmečio ir mažesnės teritorijos produkciją su pilnų metų ir didesnės teritorijos gamyba yra matematiška nesąmonė. Tik kažkodėl matematikos dėsniai agitpropo ir sovietinių nesaisto.

Manija juodinti Lietuvos praeitį įgavo psichopatinis bruožas. Teisingai apie tokį reiškinį yra pasakęs žinomas anglų valstybininkas Sir Winston Churchill: kas nuolat dergia praeitį, norėdamas pagražinti dabartį--tas tikrai praras ateitį.

Vistiek drg. Kairio skaičiai apie dabartinę Lietuvos pramonės gamybą kiekvienam gyventojui verti dėmesio. Tik norėtųsi, kad Lietuvos darbo žmonėms--neiškylus vaikų bei senelių--tikrai tektų kasmet nusipirkti po tris kostiumus (ar sukneles) septynis su puse vieno trikotažo; dvylika porų kojinių ir dvi tris poras batų, nekaltant apie maistą. Ar tiek per metus gali nusipirkti Lietuvos darbo žmogus? Draugas Kairys atsakymo neduoda--jis patiekia palyginamuosius skaičius, kurių 1940 m. duomenys, be to, yra melagingi, ir diplomatiškai baigia: "skaičiai" aiškiai kalba, kad galėjo sočiau valgyti, geriau rengtis darbo žmogus.

Ksaveras Kairys tame pačiame straipsnyje sako daug neaiškinių: "patieksiu keletą palyginimų, iš kurių patys skaitytojai tegu apie tai sprendžia". Taip mes ir padarėm: ieškojome

atsakymo ir kituose Tiesos numeriuose. Štai, Lietuvos statistikos valdybos pranešime iš liepos 20 d. su nustebimu skaitome: kai kurių baldų, kultūrinių-buitinių reikmenų, vilninių audinių bei chemijos dirbinių paklausą patenkinama nepilnutėliai. Kaip tai gali būti, kai Lietuvos pramonė anot drg. Kairio, to-

kių prekių kiekvienam gyventojui pagamina tiek, kiek dažna Vakarų valstybė.

Taip ir lieka neatsakyta į aiškų ir visiems lietuviams rūpimą klausimą: kodėl trūksta prekių, kodėl jos tokios brangios, kai Lietuvos pramonė jų pagamina tiek daug?

vb

TARĖSI AMERIKIEČIŲ IR VOKIEČIŲ SLAPTOSIOS ŽVALGYBOS VADOVAI

Tėviškės Žiburiai atspaudė rašinį, kuriame kiek daugiau žinių apie Vakarų Vokietijos dabartinės žvalgybos būklę. Jame rašoma:

Kažkur V. Vokietijoje susitiko JAV ir V. Vokietijos žvalgybos vadovai--Allen Dulles ir Reinhard Gehlen. Niekas nežino jų susitikimo tikslo, tačiau jaučiamas, kad tai vienas iš eilės susitikimų derinti bendram darbui. Jei A. Dulles savo darbe įkliuvo su U-2 lėktuvu, tai R. Gehlen per 20 metų šioj tarnyboj išvenė visų pinklių, nors nekartą buvo patekęs pavojum. 1953 m. prie Miuncheno būtų buvęs pervertas kulipkos, jei ne specialus automobilio lango stiklas. Sovietų agentai nekartą bandė pagrobti jo žmoną su 4 vaikais. Jis pats keliauja įvairiomis pavidėm bei pasais. Sovietai yra apšaukę jį nacizmo atgaivintoju, nors niekad nėra buvęs nacionalsocialistų partijos nariu. Jie dabar kaltina jį organizuojant A. Eichmanno išvadavimą iš Izraelio kalėjimų. Ir visa tai dėl to, kad R. Gehlen yra didelė rakštis sovietams. Jo suorganizuota žvalgybostarnyba yra geriausiai informuota įstaiga apie sovietų slaptus planus bei pajudėjimus Pvz. jos dėka buvo 1948 m. likviduotas čekų šnipų tinklas V. Vokietijoje. Išstius duėjus metus jos agentas sėdėjo R. Vokietijos kompartijos šefo W. Ulbricht kabinete. Ir kai pastarasis pajuto, anas spruko į vakarus.

R. Gehlen savo karjerą pradėjo vokiečių kariuomenėje. 1944 m. jam buvo pavestas žvalgyti rytų frontas. Tais pačiais metais jis pranešė, kad sovietai rengia didelį žiemos puolimą, kuris galės sutriuškinti rytines

vokiečių armijas. Įdūkęs Hitleris tarė: "Tai didžiausias melas nuo Džingis Chano laikų". Esą Gehlen turėtų būti pasiūstas beprotamin. Štabo virš. H. Gunderian atsakė: "Tai siųskite ir mane drauge su juo". Gehlenpramymas pasitvirtino, armijos buvo sumuštos, o pats Gehlen, pasiėmęs svarbiausias žvalgybos bylas, pasislėpė patarę ir savo 30 pagrindinių bendradarbių eiti į pogrindį. Atėjus JAV armijom, Gehlen su visom bylom ir bendradarbiais perėjo į tarnybą. Vienas amerikiečių žvalgybos pareigūnas prasiarė, esą Gehleno tarnyba žymiai daugiau žinojusi apie sovietus nei amerikiečių ir tuo daug pasitarnavusi. Nuo 1955 m. Gehlen yra V. Vokietijos slaptosios žvalgybos viršininkas, įsikūręs netoli Miuncheno Pullach miestelyje. Jo žinioje yra 5000 nuolatinių tarnautojų ir kitatiek proginų. Jo uždaviniams--rinkti informacijas iš sovietinių kraštų ir sekti sovietinius šnipus. V. Vokietijoje buvo sumiti 1799 šnipai ir nubausti, 16,500 susekti, bet nebausti, nes įrodė, kad buvę priversti, įbauginti, apgauti ir nepadarę dar žalos.

Gehlen tarnybos agentai yra paskirstyti į 4 grupes: 1. veikian tieji kompartijos ir jų valdžios tarnybose; 2. gyvenantieji arti svarbių sričių ar komunistų asmenų ir galį nuolat teikti informacijas; 3. keliaujantieji bei sugebantieji pastebėti specifinius dalykus; 4. dvigubieji agentai, tariamai dirbą komunistams, bet faktiškai V. Vokietijai. Visi jie betgi vengia kurstyti žmones sukilti ar griebtis sabotažo, nes tai esą neišmintinga, kai nėra karinės paramos iš vakarų.

STROH'S

VIRTAS
DĖL
SKONIO
VIRŠ
UGNIES

Mes verdame Stroh's dėl skonio. Jis verdamas prie 2000°. Tokia stipri kaitra išgauna geriausią skonį iš geriausių produktų... suteikia puikų atsigaivinimą, kurio nerastė jokiam amerikiečiui. Pabandykite vienintelį Amerikoje ugnimi virtą alų šiandieną, ir jūs pasakysite, kad tai maloniausias, švelniausias alus, kokį esate bet kada ragavę!

JUMS PATIKS **Stroh's** ŠVELNESNIS!

DABAR VIETINĖMIS KAINOMIS!

The Stroh Brewery Company, Detroit 26, Michigan

Lake Hotel

SEVENTH and PARK Aves ASBURY PARK, N. J.

DIDŽIAUSIA IR GRAŽIAUSIA LIETUVIŲ
VASARVIETĖ - ATLANTO PAKRANTĖJE

Grazūs kambariai. Šviežias maistas. Žemos kainos. Vakarais šokiama groja orkestras. Tarp dviejų ežerų, prie pat okeano paplūdimio. Kreiptis: Edmondas Kubaitis, prezidentas, arba A. Žemaitis, viceprezidentas-sekretorius.

Tel. Prospect 4-7788 ir 6-9671

TREČIOKAS AGENCY

SENIAUSIA LIETUVIŠKA KELIONIŲ AGENTŪRA

Kelionių bilietų parūpinimas ir pinigų persiuntimas į visus kraštus

TAIP PAT IR VISOKIOS RUSIJOS APDRAUDA

Kur tik besiruošumėt keliauti, tuoj susirikiškite su mūsų jetaiga

ALBINAS IR KAZYS TREČIOKAI
311 Walnut Street, Newark 5, N. Jersey
Telefonas: Market 2-4867

Sibiro tremtinio atsiminimai (35)

A. Valasevičius

Sukaustytame gyvenime įvyksta daug naujovių

1956 metai atnešė mūsų gyvenime daug naujienų. Kaimynas nusiperka radijo aparatą "Rodina" (Tėvynė). Jam netinka tas pavadinimas. Jame visai nėra trumpų bangų ir iš visos "tėvynės" negali pasiklausyti. Pagauni tik artimiausias Sibiro stotis.

Po ilgų pranešimų apie planų vykdymą, kolchozų gerbūvį, ir įvairių žinių, vistik suskamba ir muzika.

Kaip paprastai, šiemet vėl spaudžia su paskolų pasirašymu. Mes čia nesiginčijam ir pasirašom vieno mėnesio uždarbį. Bet jie nori, kad pasirašytum daugiau.

— Idiotai! — kalba man į darbą eidamas Sačilovič. — Aš jiems sakau, kad negaliu daugiau pasirašyti. Aš išlaikau dvi šeimas.

— Tai kas tu — turkas, kad daug žmonių turi?

— Dar klausia manęs, idiotas. O kas kaltas, kad turiu dvi šeimas. Jau dvidešimts metų esu išskirtas su pirmąja. Aš vistiek žmoniškėnis už juos ir nepamirštu anos, Bielarusijos likusios šeimos, siųsdamas jai pinigų. Tik jie idiotai ir nieko nepadeda našlaičiams. Ne pasirašysiu paskolos 1000 rublių sumai, nors žinau, kad vakare dar šauks.

Nereikėjo Sačilovičiui pasirašyti paskolos. Užmušę jį miške pušis ir paliko abi šeimos niekeno neaprupinamos.

Pradeda paleisti tokius, kurie buvo karo belaisviai.

— Ar atsimeni mano žodžius? — klausia Adijan.

— Atsimenu, tu kaip pranašas Alachas, viską numatėi.

— Ne, aš nesakau, kad palengvės gyvenimas, bet vistiek važiuoju į saulėtą Azerbaidžaną.

— Laimingai Adijan!

— Nenusimink, ateis ir jūsų eilė!

Pradeda sujungti šeimas, kurios buvo išskirtos tremtyje. Jų tarpe atvažiuoja ir lietuvių šeimos, buvusios įvairiose Sibiro vietose. Mes bendrai ruošiam sutiktuves, kad tik joms čia jaučiau atrodėtų ir nepabėgtų. Yra ir

iš čia ištremtų kitur. Ir tie sugrįžta.

— Parvažiuos Aleksiejus — iš anksto pasklido kalba po kaimą.

— Gaus Nastę lupti. Ji negyveno rimtai. Jos pasku-

tokiais padarė, — sako garsiai, kad girdėtų stovintys. Ir apkabinęs ją pabučiuoja.

Dabar ir tu, skaitytoja, padėk akmenį, kurį gal norėjai mesti į tos paleistuvės galvą. Padėk, nes sunku pa-

...Nastė eina prieš jį, pagal vietos papročius, pasitikti drebėdama...

Vyt. Raulinaičio iliustracija

tinis vyras Petka pametė ją sužinojęs, kad grįžta Aleksiejus. Jis aukštas ir stiprus, įpykęs gali abu užmušti.

Ėjo iš lūpų į lūpas panašios kalbos ir spėliojimai. Žmonės viską sužinojo. Aleksiejus jau šandien parvažiuos.

Dauguma susirinko pasižiūrėti mėgstamų muštynių scenos. Aleksiejus grįžo į kaimą pėsčias. Pro namų langus, kertes ir gatvę, viską seka žmonių akys, buvo įtemptos.

Eina prieš jį, pagal vietos papročius, pasitikti virpėdama Nastė.

— Naste, ne tu paleistuvė, bet laikas, kuris mus

taikyti į tikrąją.

Aleksiejus negalėjo aiškiau pasakyti kaltininką. Jei būtų paminėjęs partijos vardą, jis būtų vėl areštuotas.

Paleidžia kai kuriuos lenkus. Jiems nustato terminą pasiruošti ir išveža. Paleidžia dalį ir vagių.

Buvusių partijos narių bylas peržiūri smulkiau. Kai kuriems gražina partijos bilietus ir dovanoja buvusias kaltes. Tai jiems daug reiškia. Jų sėdėjimas kalėjimuose, dirbimas lageriuose ir tremtyje, bus įskaitomas į darbo stažą. Ir jie senatvę tikisi gauti pensijas pagal naujai iškeptą pensijų įstatymą. Kiti tremtiniai senatvę palikti tik Dievo valiai.

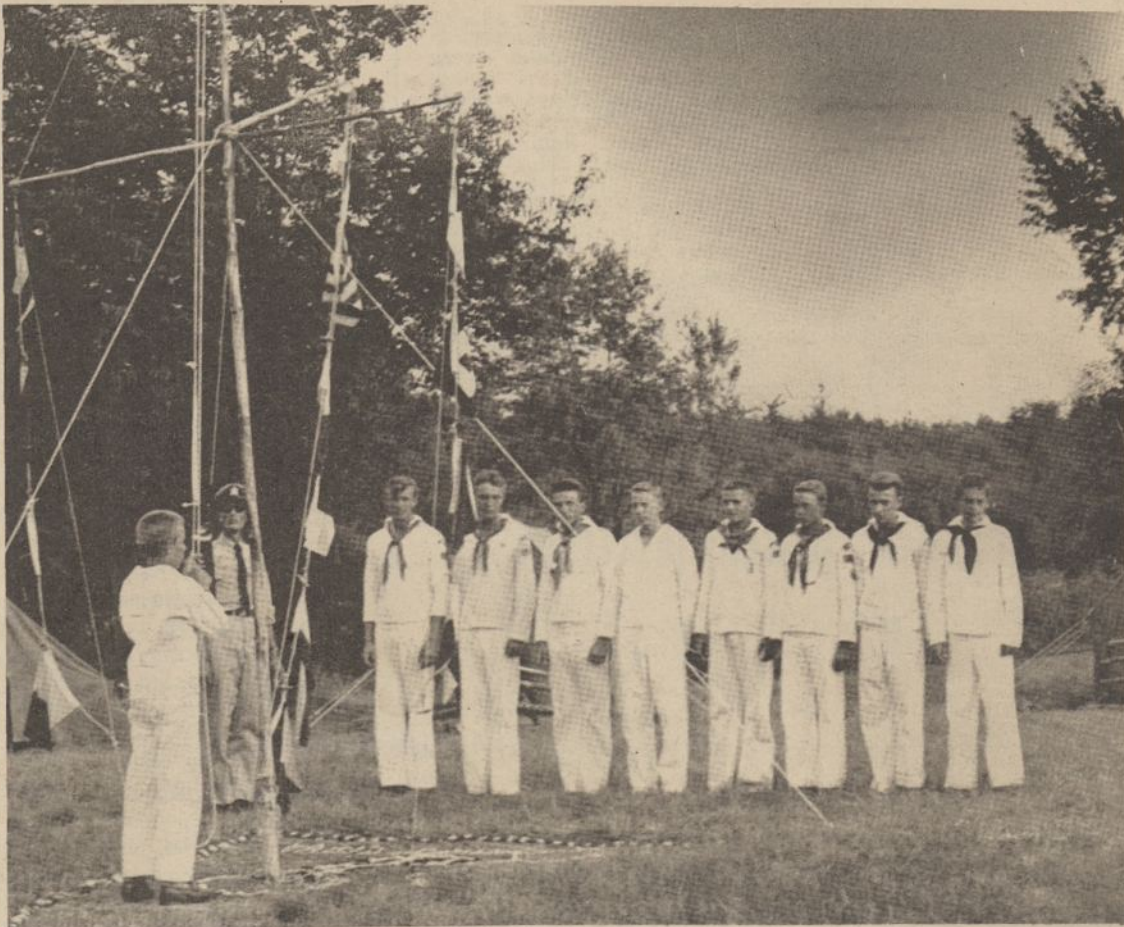
Papildyti paleistus kadru atvyksta nauja, čia dar nebuvusi žmonių rūšis. Tai verbuoti ar partijos paprašyti. Partijos paprašymas šiuo atveju turi daugiau svorio, negu įsakymas. Į juos kreipia daugiau dėmesio. Jiems išmokamos persikėlimų išlaidos ir duodamos kitokios pašalpos. Duodamos ir didelės paskolos. Darbe jiems duoda tokias sąlygas, kaip anksčiau davė vagims.

Čia planai visose srityse nespildomi. Ne pagal plana mums gimė duktė. Bet ši kartą mes daugiau pasitikinčiai žiūrime į jos ateitį. Uošvius pagaliau parsivežėm niekeno netrukdomi. Ir apgyvendinam Gorodoke, mažam kambarėlyje.

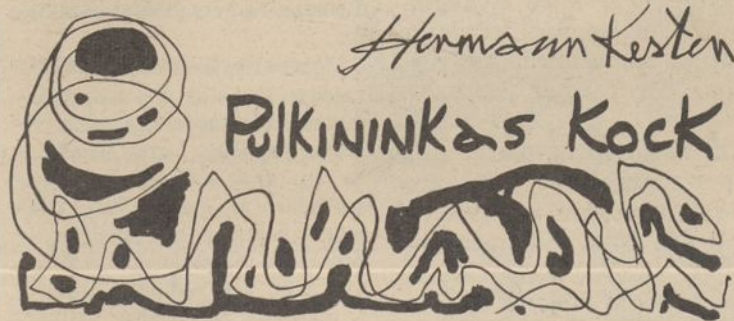
Komendantas praneša, kad atostogas tremtiniai gali praleisti kur nori. Reikia tik paduoti prašymus komendantui ir viršininkui.

Prašymais užverstos komendantūros. Važiuoja daugiausia tokie, kurių šeimos tėvynėse. Visų iš karto negali paleisti, tat rašo į eilę. Kitų eilė ateis tik už metų.

Krutinkos kaimelis išaugo. Jau stovi septyni privatūs nameliai. Ir visi lietu-

Trakų stovykloje stovyklaujantieji jūrų skautai su vadovu D. Kižiu vėliavos nuleidimo iškilnėse. Dirvos nuotrauka

(4)

V. Igno vinjetė

Išsivedęs mane pasivaikščioti, jis pakeltu balsu kalbėdavo:

--Vargas tau, sūnau, jeigu tu kada nors prarastumei laisvės troškimą. Drogus be sparnų ir biaušis šliužas yra žmogus be laisvės ilgesio.

Mano tėvas buvo fanatiškas Lenkijos patriotas, valstybės, kurios jau visus šimtmetus nebebuvo.

--Prisiek--šaukdavo jis--prisiek, kad iki paskutinio kraujo lašo kovosi už Lenkiją.

Aš prisiekiau. Aišku, vokiškai, nes tuomet lenkiškai dar nemokėjau. 1914 metais įstojau į Pilsudskio legioną. Mano tėvas atsidūrė kalėjime už tai, kad universitete pasakė, jog Austro-Vengrija žus, o Lenkija gyvens. Iš karo prieš bolševikus aš sugrįžau pulkininko laipsnyje ir vėl radau tėvą kalėjime. Jis viešai pasakęs, jog uniformuoti tirtonai žus, o demokratija gyvens.

Po didelių pastangų mano pavyko jį aplankyti. Jis apsisverkė.

--Ir kur gi mus nuvedė mūsų idėjos?--kalbėjau jam.--Mane į karą, tave į kalėjimą.

vių. Darbininkai nesako, kad Krutinka, bet prideda — Lietuvos Respublikos sostinė Krutinka.

Susirinkimai praeina daug karštesnio pobūdžio, negu anksčiau. Atvažiavę stato didesnius reikalavimus. Jie atsiusti partijos ir jie jau čia tvirtėsi po kojomis pagrindą. Negali jie daug ko čia pakeisti, bet atrodo, kad pėsti į tolimą darbą nevaikščiosim.

Atvažiavę politiniai agitatoriai aiškina, kad kapitalizmas negalės išsilaikyti ant savo supuvusių pamatų ir komunizmas užviešpataus pasaulį.

Viršininkas mus nudžiugina, kad mūsų punktas bus mechanizuotas. Gausim pasaulyje pirmaujančią techniką. Mes turėsime ją greit įsisavinti ir dirbti kitais metodais.

Tai mums ne naujiena. Žadėjo susirinkimuose dar prie Stalino, bet ši kartą, atrodo, rimčiau, nes turim pradėti statyti būsimoms mašinoms garažą.

Kitam numerį: Statom garažus, bet vinių nagau-

Jis ilgai tylėjo, paslėpęs veidą delnuose.

--Sūnau, tai buvo tik sapnas. Aš savo galvoje esu jau daug toliau nuėjęs. Lenkijos nepriklausomybė... Demokratiija... Neblogai. Bet aš šandien aiškiai žinau, ateis kažkas visai naujo: suvienytos Europos valstybės. Prisiek, sūnau...

Aš, aišku, neprisiekiau ir susikrimtęs grįžau pas motiną. Ji guodė mane:

--Tavo tėvas idealistas. Žavėkis juo, tačiau niekad neskų jo pėdomis, girdi? Jis greitesnis už Europos valstybes, kurios irgi kas žingsnį keičia savo idėjas. Vieną kartą jis už tai užmokės gyvybę. Tu, sūnau, esi kareivis ir turi stovėti už savo tautą. Būk lojalus ir visuomet galvok taip, kaip tavo viršininkai galvoja.

Taip aš ir dariau. Bet pabandykite Amerikos policijai išaiškinti visas plonybes, kuriomis grindžiama politinė karjera Europoje.

--Ar jūs dalyvavote valdžios perversme? -- klausė manęs.

--Ar jūs prieš karą su Vokietija? Ar jūs buvote komunistas, nacionalsocialistas? Atsakykite į kiekvieną klausimą taip arba ne.

--Pasakysiu jums visą tiesą.

--pradėjau aš.

--Aha,--pratęsė jie vienbalsiai.

--Į kiekvieną klausimą tegaliu atsakyti taip ir ne. Ar buvau su Hitleriu? Taip ir ne. Ar kovojau prieš demokratiją? Taip ir ne.

--Kaip tai suprasti?

--Paprastai. Aš buvau lojalus. Visuomet buvau paklusnus savo valdžiai. Mano vadai, kaip ir kitų tautų vadai, ėjo iš dešinės į kairę.

re, o paskui skersai. 1914 m. Pilsudskis buvo socialistas, 1926 m. jis neapkentė socializmo ir revoliucijos. Tad su juo buvau ir socialistas ir antisocialistas. Kai pianistas Paderewskis pasidarė ministru pirmininku, aš buvau kartu su juo demokratas. Kai užsienių reikalų ministras Beckas buvo už bendradarbiavimą su Hitleriu, ir aš buvau už, kai jis vėliau buvo prieš, ir aš buvau prieš.

--Jūs mums priminat muziejų visų politinių krypčių, kurios per paskutinius 25 metus reiškesi Europoje,--šyptelėjo jie.

--Aš esu garbingas žmogus. Kitokių atveju būčiau prikopes ministerio postą arba tapęs milijonieriumi. Ir aš didžiuliuoju savo ištikimybe Lenkijai.

--Bet jūs vistiek pabėgote? --Argi turėjau Hitleriui vergauti? Aš esu tautinis pabėgėlis, ne politinis.

Policija pasijuto bejėgė. Ji turėjo mano prisipažinimą viskam. Ir viskuo aš jau buvau įtartinas, ir pretendavau į tipingą europietį. Aiškiai mačiau jų pasibaurėjimą manim ir Europoje.

Pulkinkas Kock nutilo, nebaigęs sakinio. Jo pirštai įsikirtę į mano alkūnę ir jis žiūrėjo į gretimą stalą, prie kurio atsėdė du vyrai.

--Mus seka...

--Pavojus? -- paklausiau šypodomasis.

--Tegul bus, kad ne. Bet ar nesakiau, kad įsigijau nusikaltėlio nuojautą? Dabar aš pažįstu kiekvieną policininką, civiliškai persirengusį. Kai po trijų mėnesių kalėjime aš buvau pasiryžęs prisiimti visus kaltinimus, jie mane paleido. Paleido, manau, tik todėl, kad galėtį geriau mane sekti. Kodėl jūs kaip tik man atnešėt lagaminėlį? Ar tikrai jį kas nors užmiršo? Ir įdomu, kas jame yra? Ir kaip gi aš pats elgiuosi? Vietoj kuo greičiau pabėgus, aš jus užkalbinu, einu su jumis į restoraną, pasakau savo pavarde ir išpasakojau visą savo gyvenimą. Ir jūs kantriai išklausete mane. Kas jūs? Ne, geriau neatsakykit. Man būtų gėda, jeigu jumis netikėčiau. Jūs, aišku,

(Nukelta į 6 psl.)

PASIKLAUSKITE SAVES

SEKAMŲ KLAUSIMŲ

APIE FIRMĄ, Į KURIĄ KREIPSITES, PIRM NEGU SIŪSITE

DOVANŲ PAKETĄ Į USSR

1. Ar firmą patikima?
2. Ar įrodžius tai?
3. Ar atstargai ir tvarkingai atlieka pakavimą, išsiuntimą ir priruošimą dokumentų?
4. Ar naudoja geriausias dėžes?
5. Ar ši firma biznyje daugiau 25 metų?
6. Ar yra oficialiai autorizuota firma?

Atsakymas yra TAIP į visus viršminėtus klausimus, jeigu jūs siūsite savo dovanų pakus per bile sekantį skyriu, priklausanti

GLOBE PARCEL SERVICE, Inc.

716 Walnut St.
PHILADELPHIA 6, PA.
Walnut 5-3455

4102 Archer Ave.
CHICAGO 32, ILL.
FRontier 6-6399

390 W. Broadway
SO. BOSTON 27, MASS.
ANdrew 8-8764

683 Hudson Ave.
ROCHESTER 21, N. Y.
BAker 5-5923

246 Third Ave.
PITTSBURGH 22, PA.
GRant 1-3712

174 Tilghman Street
ALLEN TOWN, PENNA.
Tel. HElock 5-2069

1991 Broadway
NEW YORK 23, N. Y.
LYceum 5-0900

263 Market St.
NEWARK 2, N. J.
MARKet 3-1968

6446 Michigan Ave.
DETROIT 10, MICH.
TASHmoo 5-7560

1313 Addison Road
Cor. Superior & 71 St.
CLEVELAND 3, OHIO
UTah 1-0807

851 Hollins St.
BALTIMORE 1, MD.
MULberry 5-5787

202 Second Street
LAKEWOOD, New Jersey
Tel. FOxcroft 3-6621

979 So. Broad Street
TRENTON, N. J.
Tel. EXport 4-8085

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
Henderson 1-6344

Lithuanian Newspaper •
Issued in Cleveland every
Mon., Wed., and Fri. except
in case of Holidays • Pub-
lished by American Lithu-
anian Press Radio Ass'n
VILTIS, Inc. (Non-profit)
• Editor-in-chief: Balys
Gaidžiūnas • Subscription per
year: \$10.00. Single copy 10
cents • Second Class Postage
Paid at Cleveland, Ohio.

Prenumerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris
kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penkta-
dieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis
• Redakcinę kolegiją sudaro: P. Bastys, E. Čekienė,
R. Mieželis, J. Paplėnas, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Ar viltis praradę atgaus pasitikėjimą?

Po antrojo pasaulinio karo, sovietams iš anksto suplanavus kitų tautų grobimą ir pavergimą, nebuvo aiškios jėgos, kuri kirstų per grobuoniškus nagus, kada taikiom priemonėm neįmanoma tvarkos atstatyti. Jei dar kai kuriais požūriais tokia jėga buvo JAV, tai jau kariniu nei norėjo, pagaliau, nei galėjo būti. Negalėjo būti todėl, nes tik vokiečiams kapitulavus, tuoj karinę galią ėmė mažinti. O tuo tarpu sovietai visaip didinti.

Šiandien jau daug kas pripažįsta, kad toji komunizmo ekspansija į daugelį kraštų Europoje, Azijoje ir kitur buvo sėkminga tik todėl, kad sovietinė karinė jėga nuolat augo, o grobimų tikslų neturintieji ir karo išvargintieji kraštai ieškojo poilsio, dairės priemonių žaizdoms gydyti, mažiau buvo budrūs komunizmo užmačioms įvertinti. O jau rimtai priešintis ne tik noro, bet ir jėgos neturėjo.

Korėjos karas buvo kaip ir nauja prošaistė, kad agresoriui pagaliau trenkiama per nagus. Bet pati karo eiga parodė, kad užpuolėjui suvaldyti ryžto nebuvo. Ir taip liko tas kraštas padalytas į dvi dalis, o kraujo nuleista upeliai. Po to vyko panašūs dalymo karai kitur, kol atėjo kruvini Vengrijos įvykiai. Ir jie visiems laisvės trokštantiems, norintiems iš sovietinio pavergimo išsivaduoti buvo pati skaudžiausioji pamoka. Pamoka ilgam laikui pritildyti pasipriešinimą, taikytis prie likiminės padėties, laukti, kol išaugs ar atsiras jėga, kuriai bus galima tikėti, kad savo įnašą laisvei atidavus, nereikės dar skaudžiau vergauti.

Visi pripažįsta, kad jei tokia jėga atsirastų, tai ji bus ne kas kita, o Jungtinės Amerikos Valstybės. Kraštas didelis ir turtingas, šiuo metu jau turintis tokią karinę galią, kurios ir pikčiausias grobikas prisibijo. O prie jos dar prijungus sąjungininkus — tai ne tik atsvara komunizmui, bet ir suvaldymo galia. Bet toji galia iki šiol buvo taip valdoma, kad nesimatė jokio ženklo, jog einama pavergtųjų laisvinimo pusėn. Dar ne jų laisvinti, bet nors jų pusėn kiek paslinkti, jokio žingsnio atgal nebedaryti, pradėti prarastą viltį auginti. O lyg tyčia, visą laiką šis kraštas prieš didįjį agresorių buvo teisinimosi būklėje. Tik vieni sovietai buvo kaltintojai, tik jie dėjos taiką nešantieji, tik jie prisistatė skriaudžiamieji, o dar labiau neva skriaudžiamųjų gynėjai.

Tokia būklė jau ne vien pavergtiesiems, bet ir laisvėje esantiems pradeda gerklę smaugti. Pradedama kiečiau ir kiečiau jausti, kad jei taip ir toliau bus, tai sovietinė jėga ne tik nebus sulaikyta, bet vieną kartą ji pajėgs prasiveržti ir nauja vergija daug naujų milijonų žmonių supančioti.

Vienintelė nauja viltis, tai respublikonų partijos pažadėtas naujas posūkis. Pažadėtas rinkiminę platformą ruošiant, prezidentinių kandidatų Nixon ir Lodge kalbose išryškintas. Ir jei tie pažadai bus vykdomi, reikia laukti, kad komunizmas bus rimčiau apvaldytas. O apvaldžius jau gali atsirasti ir sąlygos pradėti spausti atgal. Atgal po tiek daug milijonų išžudymo, vergijos kančių, sukilimų pralaimėjimų ir vilties praradimo.

B. G.

Trakų stovykloje, vykstančioj prie Pymatuning ežero, būrelis mergaičių davė jaunesniųjų skaučių įžadą. Po įžodžio turtininkė A. Mockuvienė užriša kaklaraščius Balašaitytei ir Žukaitė.

Dirvos moterai

SAVO KALTES NEVERSKIM KITIEMS

(2)

J. J. Bachunas

Aną kartą kiek atpasakojau Australijos lietuvių laikraščio "Tėviškės Aidų" straipsnio mintis apie nelaimės Pietų Amerikoje, kalti daugiausia masiniai ir laicistai, anot laikraščio, kad Pietų Amerikoje esama tiek skurdo, neteisybės, prietarų ir komunizmo pavojus didėjimo.

Tai man priminė ne vieno iš mano pažįstamų Amerikos lietuvių katalikų kunigų pasakymus, kad, esą Ameriką valdo masonai. Jeigu tai būtų teisybė, tai per daug nusiminti nereikėtų. Šios šalies tvarka, nors turi trūkumų ir ydų, bet nėra bloga. Skurdo nedaug, revoliucijų nepasitaiko, prietarų mariose neskestame, asmeninės piliečių laisvės patenkinamai apsaugotos, visos religijos turi laisvę išpažinti savo Dievą, o ir komunistų vis dar tik saujelė. Šiais metais ir katalikas kandidatoja į JAV prezidentus. Kiekvienam atveju, viskas dar žymiai geriau, negu Pietų Amerikoje. O tie masonai ir tenir čia maždaug tuo pačiu laiku yra atsiradę...

APSIDAIRYKIM SAVO TARPE

Taigi, gal ne masonuose ir laicistuose reikėtų ieškoti kaltininkų.

Masonai yra senas pasaulinis sąjūdis ir, kiek žinoma, įvairiose kraštuose jie nėra visiškai panašūs. Lotynų kraštuose jų tarpe gal daugiau pasireiškėdavo ir "bedieviškos dvasios" veikėjų, bet Anglijos ir Amerikos masonuose, kiek žinau, yra taip, kad bedievis, ateistas ir masonus net nebūtų priimamas. Masonai išpažįsta Dievo principą, sutverėją, didįjį pasaulio architektą. Į masonus yra įstoje įvairių religijų asmenys, tik katalikams popiežiai draudžia tapti masonais. Nors seniau ir katalikai priklausė. Tikro komunisto, taigi ir ateisto masonai nepriimtų į savo tarpą. Maskva lygiai persekioja masonus, kaip ir kitas nekomunistines organizacijas. Jei kiek komunistų įsiveltų į masonų organizacijas, tai tik apgaulės, kreivos priesaikos būdu. Nuo klasingų apgavikų neišsisaugoj jokia organizacija.

Ne mažiau, gal daug daugiau komunistų esama ir katalikų tarpe. Didžiausios komunistinės partijos už Rusijos ribų yra kaip tik šiandien katalikiškuose kraštuose — Italijoje ir Prancūzijoje. Atvirai ir pusiau atvirai veikia komunistai ir Pietų Amerikos respublikos, ir, atrodo, ten jų nemažai. Ir kaip tik tie katalikiški kraštai nekarštai palaiko lietuvių kovą prieš bolševizmą. Pats popiežius beveik panaikino, kiekvienu atveju labai susilpnino, pažemino Lietuvos ir Lenkijos pasiuntinybes prie Vatikano. Italija nepripažįsta Lietuvos pasiuntinybės, Prancūzija taip pat nepripažįsta. Dr. S. Bačkų mūsų laikraščiai vadindavo Lietuvos atstovu Prancūzijoje, bet tai būdavo tik toks mūsų pačių pavadinimas. Lietuvos atstovybės Paryžiuje nebuvo, tas asmuo neturėjo teises įskabinti prie savo durų, nei telefonų knygoje atžymėti, kad yra Lietuvos atstovas. Man būnant Londone, norėjau susisiekti su Dr. S. Bačkų telefonu ir pareiškiau, kad tai yra Lietuvos atstovas, bet telefonininkė atsakė, kad neranda tokios atstovybės nei tokio asmens telefono. O "masonų valdomoje" Amerikoje dabar galės būti pripažįstamas pasiuntinybės patarėju.

Visi aimanavimai ir kalčių vertimai kitiems, apie ką rašė "Tėviškės Aidai", yra dar keistesni, kai čia pat pasakoma, kad absoliutinė gyventojų dauguma Pietų Amerikoje yra katalikai. Tat kaip jie katalikiškus idealus vykdo gyvenime? Kodėl iš vienos pusės — saujelė turtingųjų ir prabanga, o iš kitos pusės — plačiųjų sluoksnių skurdas, tokia stoka krikščioniškosios artimo meilės ir labdarybės?

Sakoma, katalikų kunigų ten labai trūksta. Važinėdamas tenai, sutikęs lietuvišką šeimą, kurių vienas sūnus yra kunigas. Tėvai skundėsi, kad tas kunigas esąs nugarstas į tokią vietovę, kur jam labai sunku pragyventi. Kad kartais atvažiuoja apsilankyti pas tėvus, tai džiaugiasi, kad nors namie galys šiojai pavalgyti. Todėl nėra noro ir paskatinimo jaunuoliams eiti į kunigus. Skurdieji katalikai sunkiai

Tad kokioje dvasioje ten vedamas mokymas ir jaunimo menės švietimas, kad tie visi kraštai skęsta nelygybėje, neturte ir prietaruose? Ir kodėl masonai už visą tai daugiausia kalti?

NE KLATINIMAI, BET GERU PAVYZDŽIU

Man nemalonu tokiu būdu reaguoti į "Tėviškės Aidų" mesutis neteisingus kaltinimus dėl Pietų Amerikos kraštų negerovių kltoms tikybos ar organizacijoms. Už komunizmą ir kitas jų gyvenimo negeroves mažiau tektų kaltinti masonus ar laicistus, negu tuos, kurie sudaro gyventojų daugumą tikybinių atžvilgiu, bet vis nepakankamai padarančius savo tikybiniams idealams įgyvendinti. Arba, kaip galima kaltinti vargšus žmones už prietarus ir palinkimą į komunizmą, kada tų kraštų katalikai milijonieriai vis nepadaeda jiems apsišviesti, nesugeba ar nenori įgyvendinti to-

mos tvarkos, kuri užtikrintų galimai didesniai gyventojų skaičiui ekonominę gerovę, teisingumą, įstatymų gerbimą ir daug kitų dalykų.

Ne masonams apginti rašiau šias pastabas, bet tik tam, jog man pasirodė apgailėtina ir keista, kai lietuvių katalikų federacijos laikraštis šiais laikais taip nerimtai ir grubiai užsiima kitaip mąstančius žmones, kitokių tikybų visuomenę ir jų organizacijas.

Mano pageidavimas ir linkėjimas būtų kitoks: visiems bus geriau, jei vieni ir kiti mažiau kaltinsime kitų žmonių tikėjimus ir įsitikinimus, o rūpinsimės savo tikėjimą ir gerosius įsitikinimus įgyvendinti, jų dėsnių laikytis ir duoti gerus pavyzdžius. Kaip jau ne kartą savo atsiminimuose esu paminėjęs, prieš kelias dešimtis metų ir Amelkos lietuviai buvo labai grubūs dėl religinių ar politinių nuomonių skirtingumo. Tolerancija, draugiškumas, mandagumas tarpusavio santykiuose dar tada nebuvo mūsų asmeninio ir visuomeninio gyvenimo savime suprantamomis normomis.

Bet per kelis dešimtmečius yra labai pasikeitę gerąją pusę. Mes visi daugiau kultūrėje, akmenimis ir metais nebesimūšame ir visokių kelionių žymiai mažiau. Nesinorėtų tikėti, kad jauna ir graži net moderni Australijos lietuvių kolonija galėtų praktikuoti tokius grubius ir pramanytus idėjinės kovos būdus, kaip dabar skaičiau šiame Melbourne lietuvių laikraštyje.

KUR GERIAUSIA PAILSĖTI PER ATOSTOGAS

GARGIAME CAPE COD — OSTERVILLE, MASS., KURTE PRIE ATVIRO ATLANTO, LONG BEACH PLIAŽO, PUŠŲ PAVESYJE, GRAJOJE LIETUVIŠKOJE VASARVETĖS VILJOJE

"AUDRONĖ"

87 East Bay Rd., Osterville, Cape Cod, Mass.

TEL. GA 8-8425

Ištaigingą vilą, erdvūs kambariai • Gražius privatus 2 akų pušynas — parkas • Šiltos Golfstomo srovės, atvira jūros pliauskos 5 min. pėsčiom • Rami aplinkuma, daug vietos poilsiui ir žaidimams • Geras lietuviškas maistas ir malonus patarnavimas.

VILA ATIDARYTA VASARAJIMUI

Lietuviai savininkai Dr. Ed. ir Marija JANSONAI

visus maloniai kviečia atvykti. Kreiptis:

AUDRONE-JANSONAS

87 East Bay Rd., Osterville, Cape Cod, Mass.

Naujas telefonas: GA 8-8425

Geriausai sveikinimai ir linkėjimai visiems mūsų draugams ir rėmėjams

LOUISVILLE TITLE INSURANCE CO.

The Louisville Title Bldg., 118 St. Clair Ave.,
N. E. Phone: MA 1-2075

Listen to Rudolph Ringwall and his "Memorable Music" WJW Radio, Monday thru Friday,
7:05-7:30 P. M.

VILA MEŠKA

BEACH ST.

MONUMENT BEACH

CAPE COD, MASS.

TEL. BUZZARD BAY

PLAZA 9-3251

Savininkai LUŠIAI ir VEITAI

ČIA GERIAUSIA PRALEISTI VASAROS ATOSTOGAS

VILA MEŠKA yra saulėtame Cape Cod, Mass., kurio krantus skalauja Golfo srovės šildomos Atlanto bangos.

VILA MEŠKA tikram poilsiui be rūpesčių siūlo:

- ✓ Ramią ir gražią aplinkumą.
- ✓ Erdvius ir patogius kambarius.
- ✓ Gerą ir sveiką maistą.
- ✓ Neaukštas kainas.

TIKRAI ESAMA KEISTŲ ŽMONIŲ

Dirvoje skaitome chicagiškio bendradarbio Albino Valentino reportažus, kuriuose švelniai "pajuokiami" tie LB Chicagos apygardos vyrai, kurie dėl Lietuvos paviljono tarptautinėje parodoje nesigailėjo nei savo asmeniškių lėšų nei vargo, laiko, nei nemigos naktų.

Atmetus juokus į šalį, mūsųose yra tikrai keistų žmonių. Tuo pačiu parodos reikalui juk buvo kreiptasi paramos į mūsų stambias ir turtingas organizacijas bei "vadovaujančius veiknius". Konkrečiai, ALT Vykdomoji Taryba buvo paprašyta prisidėti prie parodos propagandinio leidinio "Lithuania" išleidimo. Tačiau, kiek žinau, į tai nebuvo gauta jokio atsakymo: nei žodžių, nei raštu. Atrodo, kad ALT Taryba rašyti nemoka, nors, rodos, turi ir ne vieną sekretorių...

Jau parodai prasidėjus, ALT Taryba paprašė prisijusti jai du egz. jau atspausdinto leidinio "Lithuania". Žadėjo svarstyti. Bet ir parodai pasibaigus "svarstymo" rezultatai dar nebuvo... LB įstengė išleisti tik 15,000 šito leidinio ir tai dar spaustuvėje liko skola. O tai buvo tik lašas juroje.

Kažin, ar Lietuvos laisvinimo reikalai apsiriboja vien tik važinėjimu į Washingtoną ir ten leisti pinigų? Nejaugi ALT jau kitų reikalų nebenturi?

Vai, yra keistų žmonių, bet yra dar keistesnių veiksmų...

V.J.
Chicago

NEW YORKIEČIAMS REIKIA PASISPAUSTI

Iš New Yorko atsiųstame laiške vienas Dirvos bičiulis rašo: "Visas gyvenimas New Yorke apmirus. Pavergtų Tautų savaitė, atidaryme ir jos uždaryme, lietuvių dalyvavo nedaugiau, kaip 10 asmenų. Programoj dalyvavo daug laisvės norinčių tautų vėliavų, bet lietuvių nebuvo. Pavergtų Tautų savaitės uždaryme Manhattan Centre, erdvioj salėj, tebuvo apie 300 asmenų. Iš lietuvių nebuvo nė vieno to Komiteto nario, Ar ne gražumėlis! New Yorko miestams man darosi baisus, kai lyginu su kitomis vietomis, kaip Cleveland, Chicago, Detroit, Philadelphia, kur lietuviai juda, daug gausiau susirenka."

1960 m. liepos 26 d.

Žalgirio mūšis (5)

J. Jakštas

ŽEMAIČIAI TARP ORDINO IR LIETUVOS

Senoji Lietuvos valstybė, kaip ir daugumas viduramžių valstybių, susidarė jungiantis paskiroms gentims bei sritims. Net ir po valstybės susidarymo gentys bei sritys paliko su savomis teisėmis bei visuomeninio gyvenimo būdu. Mat, viduramžių valtybei buvo svetima centralizacijos politika ir "vienybė daugumė" jai būdingas bruožas. Paprastai, valdovo asmuo jungė valstybines sritis apie savo kamieną, kas anais feodaliniiais laikais, buvo jo dvarų apylinkės. Pats valstybės kūrimasis vyko kokiam sritiniam dūkui lenkiant sritis ar jų dūkus po savo valdžią.

Tuo būdu kūrė Lietuvos valstybę Mindaugas, kai jis smelkė sritinius valdovus ir vertė juos savęs klausyti. Nors nėra tikrai žinoma, kur buvo Mindaugo pirmykštė sritis, iš kurios jis kūrė valstybę, tačiau kai kurios šaltinių nuotrupos leidžia spėti tą jo sritį būvus kur nors Aukštaičiuose. Iš čia jis plėtė savo valdžią ir pasiekė josios apogėjaus, kai laikė save valdovu jotvingių, žemaičių, sielių ir net skalvių sričių, kaip rodo jo paties ar jo vardu falsifikuoti Ordinui dovanojimo dokumentai.

Kad Aukštaičiuose buvo senosios Lietuvos valstybės kamienas, sužinome pirmiausia iš Traidenio viešpatavimo laikų (1270-81), kada patikima vad. Livonijos eilėtoji kronika liudija Kernavę buvus "koniges Thoriden lant". Vadinas, Kernavės apylinkėse Traidenis turėjo pirmąsias savo sodybą arba valdomą sritį, iš kurios iškilo į krašto valdovus.

Po Traidenio mes turime antrą patikimą šaltinį, būtent, Dusburgo kroniką, kuri Vytenio laikų Aukštaičius vadina "Terra regis Lethowiae". Turint galvoj, kad Vytenis buvo Gedimino brolis ir pirmatakas, galima išvesti Gedimino giminę ir prasidėjus Aukštaičiuose ir iš čia sukūrus D. Lietuvos Kunigaikštiją. Prie Aukštaičių Gediminaičiai išliejo kitas Lietuvos sritis, ypač žemaičius (ir rusiškas žemes).

Žemaičių kraštas nuo pat Lietuvos kūrimosi pradžios atsidūrė Ordino grėsmėn. Jau Livonijos Ordinas, išsiplėtęs Kuršė, suruošė gan plataus masto kryžiaus žygį į žemaičius, kuris pasibaigė jam didžiausiu pralai-

mėjimu ties Šiauliais (1236). Tačiau Ordinas nesiliovė kėsinęsis į juos ir tam panaudojo Mindaugo krikštą. Jau užrašymas žemaičių plotų naujai Lietuvai išventintam vyskupui Kristijonui, Ordino žmogui, rodo kryžiuočių pretenzijas. Per savo vyskupą jie greičiausiai tikėjosi gauti įėjimą į žemaičius. Dar ryškiau rodo kryžiuočių kėslus Mindaugo dokumentas, kuriuo jis dovanoja Livonijos Ordinui žemaičius.

Žemaičiai, pratę savarankiškai gyventi, nepasidavė Ordinui ir jis nesėkmingai bandė net kelerius metus pasiglemžti juos. Jiems užkariauti jis pasistatydino bent 3 pilis jų pakraščiuose, k. a. Dobę (žiemgalos — žemaičių pasienį), Klaipėdą ir Jurbarką. Ypač reikšminga buvo Klaipėdos pilis, pastatyta Kuršių tvirtovės vietoj, ir turėjo atkirsti žemaičiams kelią į jūrą ir trukdyti gabentis iš Vakarų jiems reikalingų dalykų, k. a. druskos, drabužių ir geležies (ginklų). Tuo tarpu kryžiuočiai ruošė pakartotinius antpuolius prieš žemaičius, kol susilaukė skaudaus smūgio ties Durbe (1260).

Ordino grėsmė žemaičiams žymiai padidėjo, kai jis, prūsus užkariavęs, priartėjo prie Nemuno (1283). Nuo dabar pradėjo jis ilgamečius žygius pasijungti "kietasprandžių tautai", pirmoj eilėj žemaičiams.

Žemaičiai Ordinui turėjo tokios pat svarbos, kaip ir Pamarėlis, kurį jis klasta pasigrobė. Kaip Pamarėlis jungė jį su vokiečių kraštais, iš kurių jam nuolatos tekėjo pagalba, taip žemaičiai būtų buvę tiltas į jam priklausančią Livonijos Ordino šaką.

Su žemaičių pasijungimu Ordinas būtų įsisteigęs didelę Pabaltijo valstybę nuo Vyslos iki Narvos ir būtų turėjęs stiprią atramą tolimesniai brovimuisi į rytus — į lietuvių ir slavų žemes. Iš čia suprantamos Ordino pastangos kuo greičiausiai užsikariauti žemaičius ir tam reikalui netrukus pasistatė prie Nemuno Ragainės pilį (1289). Pilis pavesta Komtūro buveinė, atseit, kariška atrama, skirta ne kam kitam, kaip žemaičiams pavergti.

Kaip Ordinas Prūsiją nukariaudamas brovėsi paliai vandens kelius, taip bandė jis pasiglemžti ir žemaičius. Čia jam tinkamiausias van-

dens kelias buvo Nemunas ir juo jis naudojosi. Nemuno pakrasty jis atstatė žemaičių sugriautą Jurbarko pilį, o toliau į rytus įsisteigė Skirsnemunės (Christmelmel), Bajerburgo, Marienburgo, Salyno ir dar gal kitas pilis iki pat Kauno. Ordino kėsiai žemaičių (ir visos Lietuvos) atžvilgiu ypač ryškėja ryšium su dramatišku Bajerburgo pilies įkūrimu.

1377 m. pradžioj atvyko į Prūsus žemutinės Bavarijos kunigaikštis Henrikas ir draugė su d. magistru patraukė į žemaičius. Kryžininkai pasistatė netoli nuo Veliuonos pilį ir ją pavadinęno Henriko garbei Bajerburgu. Su pilies pastatymu Ordinas pynė didelius planus, būtent, nukariauti ne tik žemaičius, bet ir visus lietuvius. Tam reikalui jis išsirūpino iš tuometinio imperatoriaus Liudviko Bavariečio net du raštus, kuriais šis pavedė d. magistrui Lietuvą, žemaičius ir rusų žemę.

Naujai pastatyta pilis turėjo būti Ordino nukariautos Lietuvos sostinė ir arkivyskupo rezidencija. Šis dokumentas, kaip ir ne vienas jų, paliko popierių, nes visos Ordino pastangos įsitvirtinti žemaičiuose, sudužo į pačių krašto gyventojų ir Lietuvos kunigaikščių pasipriešinimą.

Taip mes organizavome Lietuvos paviljoną (4)

AUKOTI AUKOJO, BET...

Alb. Valentinas

Užsukame Marketparke į lietuvišką svetainę stiklo byro išgerti. Nugi ten stovi Fab. Valinskas su kažkokiais popieriais rankose. Jis yra vieno fabriko mechanikų bosas, bet dabar "atostogauja" kaip ir kiti valdybos nariai... Jis nebijo nieko, renka aukas paviljono reikalams saliuose, o taip pat ir iš savininkų paprašo dovanų Bendruomenės pikniko "laimės šuliniai".

--Ar aukoja ką išgėrėjai?
--Aukoja, ką veiks neaukoję. Verklia, bet duoda. Sako, vis tiek pragersiu, tai te dolerį, tegu bus dėl didesnės šlovės Lietuvėlės... Mat, saliuose yra minkštesnės širdys, negu puošniuose salionuose... Jau turiu 170 dolerių.

F. Valinskas nusižiūri vieną "auką", prieina ir dailiai sako:
--Žinai ponuli, kaip vilkas neiškenčia nekaukęs, taip ir aš neiškenčiu neprašęs dolerio paviljono reikalams...

Iš šaltinių sužinome, kad Ordino statomas Panemunės pilis pirmiausia puolė Vytenis (1296-1315). Jo įpėdiniai, Gediminai, ypač Kęstutis, be atodairos gynė žemaičius. Lietuvos valdovų ginami žemaičiai taip susipynė su visa valstybe, kad kai kam rodėsi juos nuo pat pradžios buvus esminga Lietuvos dalimi, vien jos dalies geografinis pavadinimas.

Kai naujųjų laikų istorikai, ryškiausiai, rodosi, Liuhavskis, turėdami prieš akis skirtingą žemaičių būklę Lietuvos D. Kunigaikštijoje (žemaičių seniūniją) tarė juos savaimingumą išlaikius nuo istorijos pradžios, jiems pasipriešino O. Haleckis. 1916 m. jis paskelbė Lenkijos mokslo akademijos tyrinėjimuose straipsnį: Litwa, Zmudz i Rus, kur primygtinai įrodinėjo žemaičius nuo seniausių laikų buvus integraline Lietuvos dalimi (Integralna to częśc Litwy"). Jų savaimingumą jis tarė atsiradus vėlesniais laikais, kada kunigaikščiai perleidinėjo juos Ordinui ir dėl jų vyko kovos.

Neliečiant Haleckio tēzės, kuri iš esmės klaidinga yra, tenka paryškinti vien jo iškeltą žemaičių vaidmenį, kai juos Lietuvos valdovai pakartotinai užrašinėjo Ordinui. Šiose aplinkybėse žemaičių byla pasidarė viena svarbiausių priežasčių, privedusių prie Žalgirio mūšio.

Kitam numeryje: žemaičiai Ordino ir Lietuvos valdovų derybose.

Vaizdai iš Clevelando skautų Trakų stovyklos

"Koburų" skiltis seka savo skiltininę Rūtą Gaidžiūnaitę. Kiek toliau atsilikusios eina paukštyčių grupė. Iš kairės: Mačytė, Gaidžiūnaitė, Čiurlionytė, Jurgaitytė, Mėlinauskaitė, Juškėnaitė, Mockutė, Augustinavičiūtė ir kt.

Jūrų skautas R. Dumbrys, vadinamas "tėvu", su nesiskiriančiom nuo jo Koburų skilties skautėmis--T. Mėlinauskaite, M. Petkevičiute, D. Čiurlionyte, R. Končiute ir D. Jurgaityte.

Grupė clevelandiečių skautų akademikų Trakų stovykloje, padedančių praveisti užsiėmimus. Iš kairės: M. Leknickaitė, M. Kižienė, antros stovyklavimo savaitės vadovė V. Valvadaitė, adjuntantė A. Gelažytė ir J. Koklienė.

Vilkiukai duoda jaunesnio skauto žodį.

Dirvos motraukos

Štai kas atsitiko, kai bajoras Mikna Riestaragis, įdomas į bajorų konvenciją, vietoj žirgo pasibalnojo asilą...

(Nukelta į 7 psl.)

NE TAUKŲ SVARAI, BET ASMENYBĖS LAIPSNIAIS LENKTYNIAUKIM

Nebūkime melo didvyriai ir
neapgaukinėkime patys savęs!
Vincas Trumpa

Dr. J. Adomavičius

Tikrai, sutinkant su Vincu Trumpa, prisirišimas prie tiesos ir tik vien tiesai tarnavimas yra vienintelė mūsų veikla, kurią mes tiek kitiems, tiek sau galime padėti. Ypač dabar, plaukiojant mus supančioje melo jūroje, svarbu tai įsidėmėti--mums reikia, visos pastangos dedant, iki tiesos kranto pasiiti.

Ir kokiom melo skraistėm šiandien žmogus nesti mėginamas apgaubti! Kad ir tame žmogaus žmoniškėjimo reikale--tik čia akų skersgatių mums pasiūloma, jog lengvesnių nuotaikų žmogus tikrai pameta kelią dėl takelio. Pav. kad ir toks dažnas lietuviškų laikraščių puslapiuose graudenimasis, kodėl, žmonės Montessorine auklėjimo sistema nesidomi; jos pagalba, anot nekurių ta sistema auklėti entuziastų, galima visus auklėjime sunkumus nugalėti ir tada jokių žmoniškėjimui problemų nebūsi!

Minetos sistemos visai nežinantiems, gražiai atrodo tokie ir panašūs tvirtinimai, tik galia, kad toks minėtų entuziastų nusiteikimas yra svetimas teisybei--jis toli nuo mokslinės, eksperimentu paremtos, tiesos. O ji minėtu reikalu yra štai kaip Illinois Universiteto žmonių, Walter S. Monroe lūpomis (p. 649, Encyclopedia of Educational Research, editor: Illinois University, Chicago, 1941), nusakoma: although Montessori vigorously criticized many of the Froebelian principles, most modern educators agree that she made no new contribution to early childhood education.

Toliau šiam mokslo veikale tvirtinama, kad Montessori vaikų auklėjimo sistema apskritai jau yra praeities dalykas--ji nebuvo vykus: jos pagrindinis bruožas buvo tai, kad ji pasmelkė natūralų vaiko savarankišką darbą. Tokį jos nusistatymą vaiko psichologija yra pasmerkusi. Jos sistema, dar jai begyvenant, niekur neprigijo; ji tik kai kurių jos senesnių gerbėjų kai kur dar yra palaikoma. Amerikiečių pedagoginė psichologija sako, kad Montessori iki mokykliniam auklėjimui jokio naujo įnašo nėra davusi.

Tai tokią tiesą paduoda apie Montessori metodą Illinois Universitetas. Dabar mes suprasiame, kodėl tuo metodu nesidomi veik visi auklėjimo mokslo šių laikų žinovai. Šitą tiesą visiems lietuviams laikas žinoti ir patiems atatinamas išvadas padaryti.

VIEN ŽINOJIMO NEGANA- REIKIA DAR KŪRYBINGŲ DARBŲ!

Besilaikydami bet kuriam darbe tiesos, privalome dirbti konstruktyviai, o nelaistyti energiją niekais. Tokio laistymo pavyzdžių tegul būna nerealaus Dausvos Naujosios Lietuvos Britų Hondure kūrėjų judėjimas. Ne paprastais gabumais gamtos ap-

dovanoti lietuviai sujudo dirbti beveik nerealią darbą, kai čia pat, po mūsų kojomis, lietuviško ir naudingo darbo marios. Kad ir štai Chicago priemiesty--Lemonte tik du žmonės--Jonas Bagdonavičius ir gydytojas Zenonas Minginas nusipirkę 13-ą akrų žemės ir suskirstę ją plotą į 21-ą sklypą kovodami pravedė Chicago (Cook County) burmisto įstaigose minėto žemės ploto pavadinimą LIETUVA! Taip, Lietuva, ne Lithuania. Tik ateity mes suprasime koks čia puikus darbas lietuvių padarytas ir tik vieno iniciatoriaus--Jonas Bagdonavičiaus rūpesčiu tai atlikta! Nežinantis apie tokią Lietuvą chigagiškis tegul teiraujas burmistro įstaigoje ir sužinos jos adresą--Lemont, Ill., State, Walnut, Lemont ir 130-tosios gatvių sankryžose. Mums belieka tik įsikurti, ten įsigijant sklypus, ir savas šeimas, savo ir Amerikos naudai, kultūringam lietuviškume auklėti. Ten tokiame

Chicago lietuviai susirinkę į Jaunimo Centre ALMUDO suruoštą auklėjimo filmų seansą.

darbui aplinka yra palanki. O tai svarbu! Mat, žmogaus susiformavimą pilnutinė asmenybė nulemia šalia paveldėjimo ir auklėjimo dar ir aplinka. O pastaroji, ypač čia Amerikoje, yra žmogui lemianti. Už tinkamos aplinkumos savajai jaunajai kartai kūrimą, tie minėti du lietuviai yra užsitarnavę visų mūsų pagarbos.

PAMILĖ TIESĄ IR VEIKLON PAMILĖ SINEŠDAMI GRIEBKIMĖS UŽ SVARBIAUSIO!

Tiesa remdamiesi ir veiklos stumiami, eikime atlikti sau ir žmonijai svarbiausio darbo--steningas patys įsigyti ir priauglyje išugdyti asmenybę! Tai būtinai pirm ko kito turime atlikti, nes tik asmenybė yra didžiausias žmoguje žmoniškumo įrodymas. Ji, pagal Dr. Tomą Žiūraitį, yra aptariama, kaip galimai pilnesnio kultūrinio gyvenimo pažinimas, jo įgyvendinimas ir pastovus išlaikymas. Tai nėra kokia utopija, bet normaliausias gyvenimas. Tik mes liaukimės antraeilams dalykams visą savą dėmesį kaupę--liaukimės kišenės storumu ar ežės platumu lenktyniavę, bei taukų svarais ar grindų kilimo storiu besididžiavę. Nustokim taip pat, po kryžiaus pamatais besirausinę, ar vien rožančius valgę!

Visos tos ir kitokios mūsų savybės dar nepristato mus žmonešna žmonėmis. Vien tik asmenybės didybė--jos gausumo laipsnis--ta vienintelė žmogų iš žemesnių tvarinų išskirianti savybė, mums mūsų siekimų tikslu turi būti ir vien dėl jos gausensio kiekio kiekvienas mums mūsų siekimų tikslu turi būti ir vien dėl jos gausensio kiekio kiekvienas mūsų turime lenktyniauti ir savus vaikus vientokiu turtu privalome aprūpinti!

ASMENYBĖ--DIDŽIAUSIAS TURAS.

--O kaip turtingiausi tapti, kaip tokios asmenybės savininku likti?--kiekvienas, žingeidumu nerimdamas, klaus. Mediciniškai asmenybė apibūdinama, kaip sudėtingas smegenų veiklos pasireiškimas išorėje. Asmenybės aptarimų paduodama virš 50-ties. Toks vienas jų, pagal Dr. Albiną Liaugminą, yra: Asmenybė yra dinamiškoji organizacija individo viduje tų psichofizinių sistemų, kurios apsprendžia individo prisitaikymą prie aplinkumos.

Jau mes žinom, kad mums reikia pilnesnėmis asmenybėmis tapti, jei mes dar trokštame kuo nors naudingais būti. Kaip tos asmenybės daugiau įsigyti--šiandieninis mokslas jau mums nurodo kelią.

Visu, pirma, žmogus turi būti visapusiškai sveikas--pilnutinis, atseit sveikas kūnu, protu ir emocijomis (pajautomis). Tokie žmonės neatsiranda savaime--reikia juos paruošti. Paruošiant kreiptina dėmesys į paveldėjimą,

auklėjimą ir aplinką. Toks paruošimas, daugeliui nežinant dabar, turi būti pradėtas dar žmogui negimus: tėvai turi būti parengti tinkamam žmogaus prasidėjimui. O gyvybei motinos išėjus prasidėjus, turi būti prisilaikoma gamtos dėsnių ir žalos besivystančiam žmogui nepadaroma jau gimus--nuo pirmos sekundės iki jam subręstant, žmogus turi būti vedamas šių dienų pedagogikos, medicinos ir psichologijos grįstu keliu. Tada, tik tada žmogus gali tikėtis didžiausio savo turto--asmenybės stipriausio išsivystymo. Tokiu milijoniniu turtu savo prieauglį aprūpinti jau šio šio dienų pradėkim! Visų pirma tai įsisąmoninkime ir visomis galimomis tokiame vaikų turėjimui dirbkime!

Tokioj veikloj mums pagelbon ateina ALVUDAS--Amerikos Lietuvių Vaiko Ugdymo Draugija, Inc. Jos veikimas čia ir buvo sutrauktai atpasakota. Įkūrus pavyzdinius vaikų namus, pradėjus auklėjimo problemas aiškinti tėvams, ypač motinoms ir išjudinus visą lietuvių visuomenę greitesniam asmenybės įsigijimo reikalui--ALVUDO darbas plėsis ir apims visus visur gyvenančius mūsų šiuos kuodidžiausios naudos mums visiems suteikdamas. Tad visi iki vieno į epochinės svarbos darbą!

Pulkininkas Kock...

(Atkelta iš 3 psl.)

labai sąžiningai pasielgėte, atnešdamas man lagaminėlį, o vienok būtų geriau buvę, jeigu būtumėt to nepadarę. Geriau man ir jums. Jūs išnešėt iš traunkinio svetimą turtą. Reikšlia, vaggystė?

--Mano supratimu, radinys.

--Jūs labai tikras savimi. Prieš tris mėnesius ir aš dar buvau toks. Žinote, aš pavydžiu jums šito naivumo.

--Pagaliau, tai praeinama. Mes visi mirtingi.

--Mirtingi? --paklausė Kock. --Manęs tai neliečia. Aš kareivis. Bet pagalvokit apie pažeminimą ir baimę. Baimę vadiname pačios baimės. Einam. Aš nebegaliu ilgiau čia išverti. Prašau einam.

Aš pašaukiau kelnerį. Kai mes pakilome, abu vyrai nuo gretimio stalo pastojos mums kelią.

--Aš žinojau, kad taip bus, --pasakė labai ramiai pulkininkas Kock.

Detektyvai mandagiai mus kvietė eiti su jais.

--Kodėl ir kur?

--Mažas formalumas. Jūs juk pametėt lagaminėlį?

--Radau, --atsakiau jiems.

--Jūs radėjas, o jūsų draugas tas, kuris pametė?

--Pulkininkas Kock man tuoj pasakė, kad lagaminėlis ne jo.

--Ak, taip? Jūs turbūt jau seniai kartu dirbate?

(Bus daugiau)

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.
- Numatoma, kad nuo šių metų liepos 1 d. dividendai bus pakelti iki 4 1/4.

MUTUAL Federal SAVINGS and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanuskas, Pres.

EAGLE STAMPS VISADA PADIDINA SUTAUPAS

the MAY CO'S 2 BASEMENT stores

Namų
dirbtuvei

Tinka
virtuvei

Svečių
pietums

Pasiimti į
piknikus

Puikus stalas
visokiems reikalams
ir taip parankus
naudoti ir
pisdėti

Plieniniai "FALGO"

Sulankstomi stalai

- Su centrine I-metaline konstrukcija
- Sulankstomas į nešiojamą dydį per minutes
- Tinka porčiams, vasaros gegužinėms vasarnamiams, susirinkimams ir t.t.

Kada jums reikia ekstra stalo... namuose ar kitur... naudokitės šį lengvo svorio, stiprų plieninį, sulankstomą stalą. Pamatykite juos, patiks aukšta kokybė ir žema, žema kaina. Jie tokie patogūs, kad tokių norėsite savo namams.

Paštu ir telefonu užsakymai pildomi... Šauk CHerry 1-3000

The May Co.'s Basement Accessories Department, Downtown and On the Heights

Stiprų Satin dažų

7.77

24x60"
atidarytas

30x72"
Open
11.77

20 metų tos srities
praktika

VOKISKŲ RADIO
APARATŲ TAISYMAS

TELEFUNKEN

Authorized Factory Service

SCHWAB RADIO & T.V.

SALES AND SERVICE

PAPIGINTA KAINA PARUODA TELEVIZIJOS
IR TELEFUNKEN RADIO APARATUS.

11615 Detroit Ave.

LA 1-4669

CLEVELAND 2, OHIO

CLEVELANDE ir apylinkėse

• Vyt. Kamantas, aktyvus lietuviškųjų organizacijų veikėjas ir Dirvos bendradarbis, sunkiai susirgęs pleuritu ir plaučių uždegimu paguldytas į Doctor's Hospital. Linkim greitos ir geros sveikatos.

• Lietuvių Radijo Klubas savo radijo valandėlę, kaip ir buvo galima laukti iš paskutinių pranešimų, sustabdė. Toliau ją rūpintis perleido J. Stempužiui, buvusių valandėlės vedėjui. Kadangi dėl radijo valandėlės perleidimo nuomonės įvairuoja, Dirvoje duosim vietos plačiau pasisakyti.

• Trakų skautų stovykla, vykstanti prie Pymatuning ežero, stovyklavimą baigia ateinantį sekmadienį, rugpiūčio 7 d. Šeštadienį, rugpiūčio 6 d. įvyks stovyklos baigiamasis laužas.

• L. Bendruomenės abiejų apylinkių gegužinė — Lietuvių Dienos tąsa įvyks rugsėjo 4 d. Neurų sodyboje.

• Žalgirio mūšio minėjimui sudarytas komitetas, kuris liepos 30 d. pareigo-

Trakų stovyklos stovyklautojai su kun. P. Dzegoraičiu, sekmadienį atlaikiusiu skautams ir jų tėvams pamaldas bei pasakiusiu patriotišką pamokslą Pymatuning ežero krante. Dirvos nuotrauka

mis pasiskirstė — pirm. L. Leknickas, vicepirm. F. Eidimtas, sekr. M. Dunduraitė, nariai J. Nasvytis, Razgaitis ir Bielinis.

Dirvą pasiūlyk savo
kaimynui susipažinti

Neringos tunto ir stovyklos vadovybės dalis. Iš kairės (priklausios): Audronė Gelažytė, Nijolė Garlaitė, Amanda Gelažytė, Stovi: tuntininkės pavaduotoja M. Švarcienė, tuntininkė N. Mockuvienė ir adjutantė M. Leknickaitė. Dirvos nuotrauka

LIETUVIŲ KLUBAS ir SVETAINĖ

Lietuvių Svetainėje renkite lietuviškus parengimus, o poilsį praleiskite tarp savųjų Klube.

— Cleveland —

6835 Superior Avenue EX 1-1143

EAST CLEVELAND—EUCLED & SUPERIOR AVE.

SAVINGS
EARN

OPEN EVERY SATURDAY
UNTIL NOON

4%

SUPERIOR
SAVINGS

ACCOUNTS
INSURED TO
\$10,000

HOME AND
REMODELING LOANS

CORNER 68TH—SUPERIOR AVENUE

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

SPORTAS

PABALTIEČIŲ PIRME- NYBIŲ REIKALU

Pranešame, kad 1960 m. š. Amerikos Pabaltiečių Plaukymo Pirmenybės, turėjusios įvykti rugpiūčio 6-7 d. Clevelande, dėl netikėtai susidėjusių aplinkybių, nukeltos į š. m. rugpiūčio 20 d. ir įvyks Detroite. Varžybų vykdytojas — Detrito LSK Kovas. Dalyvių registracijos terminas pratęsiamas iki rugpiūčio 15 d.

Registraciją atlikusiems iš naujo registruotis nereikia. Norintieji naujai užsiregistruoti prašomi savo registraciją siųsti šiuo adresu: Pr. Misiūnas, 8863 Homer, Detroit 9, Mich. Baiseino adresas, varžybų tvarkaraštis ir kitos informaci-

jos bus pranešta vėliau.

Pabaltiečių plaukymo varžybos vyks lygiagrečiai su Vid. Vakarų Sporto Apygardos Plaukymo pirmenybėmis.

Tačiau Pabaltiečių Lauko Teniso pirmenybės įvyks rugpiūčio 6-7 d. Clevelande, kaip ir buvo anksčiau numatyta. Teniso varžybos vyks Gordon Parko teniso aikštyne, prie Lakeshore Blvd. (tarp Liberty Blvd. ir E. 72 St.). Pradžia 10 val. ryto (šeštadienį).

Iš kitur atvykusieji lietuvių žaidėjai penktadienį kreipiasi telefonu pas Joną Dundurą — HE 2-2038 arba Algirdą Bielskų, MU 1-3717.

P.S.F. Lietuvių Sekcija

RYTŲ APYGARDINĖS PIRMENYBĖS

Rytų apygardos lengvos atletikos, futbolo, lauko teniso ir plaukymo pirmenybės įvyks rugpiūčio 13-14 d. N. Yorke. Jas vykdo Apygardos vadovybės pavedimu N. Yorke LAK.

Pirmenybėse gali dalyvauti registruoti Rytų apygardos klubai ir paskiri sportininkai, atlikę 1960 m. registracijos prievolę.

Pirmenybių dalyviai registruojami per klubus iki š. m. rugpiūčio 7 d. šiuo adresu: S. Remėza, 47 Van Siclen Ave., Brooklyn 7, N. Y., tel. Midway 7-6189.

Klubams nepriklausą sportininkai registruojasi per Rytų apygardą: D. Radžiūnaitė, 451 E. 7th St., So. Boston 27, Mass.

FASKo Rytų Sporto Apygarda

Skautų tėveliai ir svečiai sekmadienio popietėj Trakų stovykloje.

AUKOTI AUKOJO, BET...

(Atkelta iš 5 psl.)

Peržvelgę Lietuvos paviljono rengimo linksmybes, bent mes jau nebebūkdime keisti žmonės ir padarykime rimtas išvadas, ar bevarta padėti bendruomeni išsikaupti iš likusios paviljono skolos balos? Gal būtų, pasakykime tiesiai: poneliai, prisivirėte sau košės, tai dabar valgykite patys... O kaslink tos

Lietuvos--tai...

Juk jei ant mūsų sprando nebūtų tokių lietuvių leitenantų, kaip jasičiai, valseškos, vaičiūnai, valinska, bielska, brazdienės ir kt. nebūtų jokių parodų, parodų ir kitokių bereikalingų išmisų, niekas nekvaršintų mums galvų su visokiomis aukomis ir visi sau galėtumėm ramiausiai snausti. Todėl aš tuos visus keistus ir neramius žmones įtraukiau į savo Peklos knygas amžinai...

Dirvos bendradarbis skt. V. Bacevičius stovykloje ėjo labai atsakingas pareigas - per jo rankas perėjo visi skautų ir skaučių laiškai...

Skautas Gintaras Augius supažindina savo mamytę su stovyklos gyvenimu.

A. Jonaičio paskaitos apie Žalgirio mūšį su dideliu susidomėjimu klausėsi ne tik stovyklautojai, bet ir jų svečiai.

NURSING AIDE PROGRAM

Formalized training program for mature (25-50) women who are interested in learning how to care and administer to the sick. Earn while you learn, and upon successfully completing your training period, you will receive an exceptional fine increase in wages. Only full-time, mature women with the ability to read and speak English will be considered. Excellent benefits and working conditions. Call SW 5-5000, Ext. 205 or apply to personnel office DOCTORS HOSPITAL 12345 Cedar Rd., Cleveland 6, Ohio.

PARDUODAMI NAMAI

Neff Rd. Dviejų šeimų po 6 kambarius kiekvienam bute su vienu puikiai įrengtu kambarių trečiame aukšte, 3 garažai. Labai gerame stovyje; prieinama kaina.

East Cleveland, arti Euclid Ave. vienos šeimos keturių miegamųjų namas, gazo centralinis šildymas, garažas, gražus kiemas. Galima nupirkti su mažu įmokėjimu. Pilna kaina tikrai \$11,900. Apžiūrėkite ir padarykit pasiūlymą.

Dona Cipkus

WM. T. Byrne, Real Estate
1535 Hayden Ave.
GL 1-4835 Res.
Mu 1-6100 Office (91)

Dėmesio!

Šimtai naujų skaitytojų pradėjo skaityti Dirvą ir ją džiaugiasi. Pasitelkiant, ar Dirvą skaityti Jūsų pažįstami ir kaimynai. Jei neatsiųskite jų adresus. Jie Dirvą gaus dvi savaites nemokamai.

DIRVA

Nr. 89

1960 m. rugpiūčio 3 d.

KAS IR KUR?

• Iš Lietuvos į JAV, kaip praneša komunistinė spauda, atvyks komunistinių veikėjų grupė. Kol kas minima A. Venclovas, V. Reimerio, H. Korsakienės pavardės.

• Kanados lietuvių diena įvyksta rugsėjo 3-4 d. Toronte. Joje bus tautinių šokių festivalis, Kanados lietuvių jungtinio choro dainos ir kiti pasirodymai.

• Dr. T. Dirmeikis su šeima išvyko trijų savaitių atostogoms. Į Chicagą grįš rugpiūčio 15 d.

• Vl. Vijeikis, Dirvos bendradarbis iš Chicagos, šios vasaros atostogas praleidžia kelionėje į Colorado ir kitas valstybes. Į Chicagą grįš rugpiūčio 7 d.

• L. V. S-gos Chicagos skyriaus valdyba vietoj vainiko ant mirusios a. a. Onos Dabulevičienės kapo, pasiuntė piniginę auką Vasario 16 d. Gimnazijai.

• Sibiro lietuvių maldaknygė yra išleista ir vokiečių kalba.

• Vinco Krėvės raštų I tomas jau atspausintas ir yra knygų rinkoje. Redagavo Vincas Maciūnas. Išleido Lietuvių Enklklopedija.

LONG BEACH, Calif.

Liepos 24 d. Long Beach Lietuvių Klubas surengė gegužinę su šokiais, skaniais valgiais ir gėrimais. Klubo narė B. Esalun savo sodybą gegužinei davė nemokamai. Klubo pirm. V. B. Archis daug rūpinosi, kad gegužinė pasisektų. Bufetą aptarnavo J. Balsavich, šeimininkavo ponios: D. Rudokas, P. Lucas, M. Condrad, S. Fidgegerald ir O. Mekišius. Prie kasos darbavosi O. Wallace.

Į gegužinę suvažiavo

Long Beach, Los Angeles ir kitų apylinkių lietuvių. Taip pat buvo ir tolimų svečių: dailininkas Vaitėkūnas iš Chicagos, p. Bagdonaitė iš Clevelando, kurie šiuo laiku yra Californijoje.

D. Mekišius

PAIEŠKOMI

Balčiūnas, Jurgis, žmona Juzefa, vaikai Jurgis, Juzefa, ir Vincas, gyvena Brooklyn, N.Y. Belkauskienė - Matulytė, Alziutė, iš Netičkampio km., Marijampolės val.

Dambrauskas, Juozas, Jono sūnus, gyvenęs ir dirbęs Alytuje. Dubickas, Juozas, gimęs Newcomerstown, Ohio, gyvenęs Hartford, Conn.

Kubiliūnas, Matas, gimęs Skapiškyje, gyvenęs Telšiuose

Kušlytė, Ona ir Zuzana, Juozo dukterys, iš Žalsvos km., Liudvinavo val., Marijampolės apsk. Lamaitis, Rapolas, gyvenęs Brooklyn, N.Y.

Linkevičius (Linkus), Bronius, Felikso sūnus, gimęs 1918 m. Zalliesio vienk., Raseinių val.

Meškauskas, Jonas, Juozo sūnus, kil. nuo Kelmės, gyvena Rockford, Ill.

Ramoškaitė, Izabelė, gim. Kazokų kaime, gyvena Brooklyn, N.Y.

Šimukonis, Antanas, gimęs Ruikakiemyje, gyvenęs Brooklyn, N.Y.

Skodis-Abraitytė, Vera Stankevičiūtė, Birutė ir Jadzė, Marijos ir Juozo Stankevičių dukterys, tėvai mirę 1936 m., gyvena Rodney St., Brooklyn, N.Y.

Staponkus, Aleksas Marijonas Žebrys, Jurgis, išvyko Kanadon apie 1929 m., vėliau persikėlė į J.A.V.

Ieškomieji arba apie juos žinantieji maloniai prašomi atsiliepti:

Consulate General of Lithuania
41 West 82nd Street
New York 24, N.Y.

Naujiems skaitytojams
Dirvos prenumerata
metams tik 8 doleriai!

Neseniai apie dail. V. K. Jonyną plačiai rašė New Yorko laikraštis Daily News. Dabar liepos 17 d. trigubai ilgesnį straipsnį, iliustruota keturiom nuotraukom išsidėjo The Long Island Press, vienas didžiausių New Yorko priemiesčio dienraščių. V. K. Jonynas pasirašė kontraktą ateinančioms mokslo metams vadovauti Fordhamo universitete suaugusiųjų švietimo centro dailės skyriui. Nuotraukoje V. K. Jonynas savo studijoje.

LOSANGELIEČIAI KVIEČIAM I SVARBŲ MINĖJIMĄ

LOS ANGELES, CALIF.-- Visoje Amerikoje jau praėjo Birželio trėmimų minėjimai, buvę šiais metais kažkaip net blankesni, negu anksčiau. Praėjo ir "sovietinio triumfo šventės", jiems liepos mėnesį minint Lietuvos užgrobito dvidešimtmečio sukaktuves. Laisvieji lietuviai šios skaudžios sukakties, be abejo, nei neminėjo. Bet ir tie iš anksto komunikatais raginti mūsų protestų susirinkimui buvo labai negausūs ir nesudarė įspūdžio, kiek mes esame pasiryžę priešintis okupantams, nepateikė vaizdo, kiek aukų ir pastangų jau esame sudėję Lietuvos nepriklausomybės idėjos aukurai.

Los Angeles veikianti Lietuvos Nepriklausomybės Tautos Atstovybė (pirmininkas Dr. P. Pamatitis, nariai--B. Duda, B. Gediminas ir Ig. Šešplaukis) jau nuo anksčiau galvoja apie deramą šių skaudžių sukautuvių paminėjimą. Paminėjimą ne su dejavimais, skausmais ir verkšlenimais, bet atsimenant mūsų visų nuolatinę pareigą--teikti dvasinę talką Lietuvos nepriklausomybei.

Tam reikalui ateinantį sekmadienį, rugpiūčio 7 dieną, tuojau po pamaldų šv. Kazimiero parapijos salėje šaukiamas visų Los Angeles lietuvių susirinkimas. Jo pagrindinis tikslas--paminėti, pagerbti, išaiškinti ir įvertinti lietuvių tautos laisvės kovų dvidešimtmečio balansą. Šiam uždaviniui atlikti pakvies-

tas gilus tų visų reikalų žinovas ir dalyvis, buvęs Vilniaus universiteto teisių profesorius STASYS ŽYMANTAS, vienas iš ryškiųjų lietuviškos rezistencijos veikėjų tėvynėje ir užsienyje, buvęs Lietuvių Rezistencinės Santarvės vyriausio komiteto vicepirmininkas, vienas iš Santarvės žurnalo redaktorių, vėliau Voice of America bendradarbis. Los Angeles LNT Atstovybė, džiaugdamasi jo atvykimu pastoviam apsigyvenimui į mūsų miestą, pakvietė jį šio svarbaus susirinkimo paskaitai paruošti. Tai bus pirmas viešas prof. S. Žymanto pasirodymas Los Angeles lietuvių visuomenėi.

Tikimasi, kad daug lietuvių norės išgirsti šį naują paskaitininką mūsų padangėje ir gausiu būriu atvyks į laisvės kovų dvidešimtmečio sukautuvių paminėjimą šį sekmadienį, rugpiūčio 7 d., tuojau po pamaldų, šv. Kazimiero parapijos salėje.

KERELIS BROS. CONSTRUCTION CO.

STATOME ĮVAIRIUS REZIDENCINIUS, MEDICINOS IR PREKYBOS TIKSLAMS SKIRTUS PASTATUS.

ARCHITEKTAS ATLIEKA PLANAVIMĄ PAGAL JŲSŲ PAGEIDAVIMĄ.

REpublic 7-8949
6350 S. ALBANY AVE.
CHICAGO, ILL.

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti

VYKSTATE ATOSTOGŲ?

Pasirūpinkite nelaimingų atsitikimų ir ligos apdraudą.

Pagrindinė suma
\$10,000.00 \$15,000.00 \$20,000.00

Nel. atsit. medic. išlaidos
\$ 1,000.00 \$ 1,500.00 \$ 2,000.00

Apdraudos dienos
7 \$4.35 \$ 6.05 \$ 7.70
14 \$7.15 \$ 9.85 \$12.60
21 \$8.75 \$12.10 \$15.40

Galima apsidrausti iki \$50,000.00.

GENERAL UNDERWRITERS

UT 1-2345

Joseph P. Mull

CLEVELAND, Ohio.

SOCIALINIS DRAUDIMAS

J. ŠOLIŪNAS

Kas yra socialinis draudimas?

Šiuo straipsniu pradėdamas nuolatinis socialinio draudimo skyrius Dirvoje. Ir pradėdamas pirmąsias noriu padėkoti redakcijai už suteikiamą galimybę perduoti šios srities žinias, kurios, esu tikras, daugeliui mūsų yra ne tik įdomios, bet ir aktualios.

Ko tikimės? Jau dabar visus skaitytojus dviem siųsti klausimus, kurie liestų bet koki socialinio draudimo aspektą. Asmeniškai patyrimas parodė, kad tokių klausimų yra daug, nes plačioji visuomenė nėra labai gerai susipažinusi su šio krašto socialiniu draudimu, o pats įstatymas yra gana komplikotas ir todėl dažnai neteisingai interpretuojamas.

Bandysiu atsakyti į visus skaitytojų klausimus šio laikraščio skiltyse. Atsakysiu tiesioginiai ir laiškais, jei to būtų pageidaujama. Taip pat bandysime skaitytojui nuolatos painformuoti apie socialinio draudimo įstatymo pasikeitimus bei patieksime trumpus įstatymo aiškinimus. Tad visus kviečiame į bendradarbiavimą?

Kas yra socialinis draudimas?

Nemanau, kad šio trumpo straipsnelio rūmuose pajėgtum pilnai atsakyti į šį klausimą. Šiuo atveju svarbu, kad mes turėtume bent minimalinį supratimą apie šio krašto socialinio draudimo sistemos pagrindus bei priežastis dėl kurių dabartinis socialinis draudimas egzistuoja.

Paprastai sakoma, kad duona ir sviestas yra socialinis saugumas. Tačiau argi to užtektų? Nemanau. Ši tauta yra turtinga savo gamtos ištekliais, turi aukštą išvystytą technologiją, turi milžiniškus darbo jėgos kiekius, o vis dėlto yra daug žmonių, kuriems vienokia ar kitokia visuomenės parama yra reikalinga. Atrodo, kad socialinis saugumas yra daugiau negu materialinių gėrybių turėjimas.

Socialinio saugumo pagrindas yra ne materialinių išteklių turėjimas, bet tų išteklių teisingas paskirstymas. Socialinio saugumo pagrindas yra suteikimas progos krašto piliečiui pačiam užsidirbti pragyvenimą, būti visapusiškai lygiai traktuojamam visuomenės nariu ir dalyvauti valstybės tvarkyme.

Veikiantysis šio krašto socialinio draudimo įstatymas atsirado šio krašto piliečių daugumos laisva valia ir noru. Jie, per savo įstatymų leidžiamąją valdžią, jau 1935 metais apsisprendė turėti įstatymą, kuris lygiomis teisėmis apsaugotų visus šio krašto piliečius, kurie dėl kokių, ne nuo jų priklausančių priežasčių, neteko socialinio saugumo. Užtat dabar ir turime socialinio draudimo įstatymą, administruojamą federalinės valdžios.

Turim pabrėžti, kad socialinio draudimo įstatymą gali keisti bei papildyti tik šio krašto Kongresas. Valstybės administracija įstatymo pakeisti negali. Ji tik jį administruoja ir interpretuoja.

Šių eilučių autorius yra to administracinio aparato tarnautojas. Kaip toks jis turi teisę įstatymą interpretuoti ir todėl šiuo pabrėžiu, jog bet koks socialinio draudimo įstatymo aiškinimas, kuris, tilps šio laikra-

J. Šoliūnas

čio socialinio draudimo skyriuje, bus oficialus J. A. V-bių įstatymo interpretavimas ir šio skyriaus vedėjas už aiškinimą bus atsakingas. Taip pat tik jis bus atsakingas ir už visus atsakymus į skaitytojų klausimus.

Įstatymas dažnai keičiamas

Kaip ir pats gyvenimas, taip ir tą gyvenimą tvarką įstatymai, nuolatos keičiasi. Žmogus nuolatos bando ir ieško priemonių savo vargui žemėje sumažinti. Negalima daryti išimties nė socialinio draudimo įstatymui. Ir jis nuolatos, gal net dažniau negu bet kas kitas, yra keičiamas.

Nuo 1937 m. pradžios, kad J. A. V-bių socialinio draudimo įstatymas įsigaliojo, jis keliasdešimt kartų buvo pakeistas, papildytas. Bus jis keičiamas ir ateityje. Ir šiuo metu yra svarstoma visa eilė pagerinimų.

Apie svarbesnius pakeitimus stengsimės nuolatos visuomenę painformuoti, todėl kviečiame šį skyrių nuolatos sekti.

Minėjome, kad stengsimės patiekti įpaurius socialinio draudimo įstatymo aiškinimus. Tai supraskime kaip įvairių dalių interpretaciją. Tačiau dėl įstatymo keitimosi ir pats įstatymo aiškinimas gali pasenti. Tai gi būtina nuolatos pasitikrinti, ar koks nors pakeitimas neįvyko. Kai bus keičiama -- perspėsime visuomenę, tačiau smulkiai viską išaiškinti spaudoje neįmanoma. Skaitytojus taip pat kviečiame retkarčiais apie socialinį draudimą pasiinformuoti artimiausioje socialinio draudimo įstaigoje.

Noriu priminti, kad yra daug dalykų įstatyme, kur vartojama labai specifiniai terminai. Yra tam tikrų vietų, kur kalba labai techniškai. Aiškinant įstatymą spaudoje bandysime išvengti įvairių įstatymo technškumą, stengsimės naudoti populiarią kalbą.

Nemanau, kad ir labai rūpinantis, visų neaiškumų išvengtume. Jeigu socialinio draudimo įstatymas kada nors bus nesuprantamas, ar interpretacija sunki -- prašome rašyti laikraščio redakcijai. Bandysime prie jų grįžti, aiškintis. Žodžiu, iš šio skyriaus tvarkytojo pusės žadamas gyvas dialogas. Manau, kad tuo pačiu atsiųgtinis jam ir mieli skaitytojai. Tvarkytojui tai būtų didžiausias atlyginimas už pastangas.

Visais šio skyriaus reikalais laiškus prašom adresuoti: Dirva, Socialinis skyrius, 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

Los Angeles Times išsidėjo straipsnį su nuotraukom apie Fordo Fondo litografijos studiją, jos iniciatorę June Wayne ir pirmąjį išrinktąjį ta studiją pasinaudoti Romą Viesulą, kuris buvo atrinktas 11 meno žinovų juri komisijos iš 10 Amerikos dailininkų. Ši studija esanti nepaprastai moderni. Viesulas ten dirbs iki rugsėjo pradžios, paskui persikels dėstyti į Temple universitetą Philadelphijoje. Nuotraukoje June Wayne su Romu Viesulu.

Mielam bendradarbiui

VLADUI-JUOZUI MATULIUI

mirus, giminėms ir artimiesiems gilią užuojautą reiškia

Meissner Engineers, Inc.
dirbantieji lietuviai